

HÍRADÓ

XXII. ÉVFOLYAM, 16. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1978. ÁPRILIS 22.

Leonyid Brezsnyev kitüntette az űrhajósokat

Moszkvában az űrhajósok napja alkalmából az érdeklődés homlokterébe kerültek az űrhajózás eddigi eredményei és távlatai. Nemzetközi sajtókonferencián ismertették a Szaljut—Szojuz—Progressz űrutazás eddig még ismeretlen eredményeit. A Kremlben kitüntették az űrexpedíció tagjait.

Leonyid Brezsnyev, az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke nyújtotta át a Kremlben az elnökség által adományozott kitüntéseket a Szojuz—Szaljut űrexpedíció hat résztvevőjének: Jurij Romanenkónak, az űrállomás parancsnokának és Georgij Greckónak, a Szaljut fedélzeti mérnökének, a két új űrűrlépcsős-tartónak, továbbá Vlagyimir Dzsibanekovnak és Oleg Makarovnak, illetve az első nemzetközi űrexpedíció két tagjának, Alekszej Gubarevnek és a csehszlovák űrhajósoknak, Vladimir Remeknek. Valamennyien Lenin-rendet kaptak. Azok, akiknek ez volt az első űrutazásuk, megkapták a Szovjetunió Hőse címet, a vele járó Arany Csillagot és a Szovjetunió űrhajóspilótája kitüntetést, a második űrutazásukban részt vettek pedig a második Arany Csillagot.

Bresznev beszédében nagy szeretettel köszöntötte a hős űrhajósokat, elismeréssel szót kimondva teljesítményükről, hangsúlyozta: a Szojuz—Szaljut űrexpedíció új lépést jelent a világűrben szétterjedés titkainak feltárásában. Ez a lépés az azoknak neve, akik végrehajtották, mindörökké fennmarad a történelemben — állapította meg az SZKP KB főtitkára, és hozzáfűzte: a szovjet emberek örülnek annak, hogy képviselőikkel együtt részese volt ennek a lépésnek a testvéri szocialista Csehszlovákia állampolgára, Vladimir Remek is.

A Szaljut-6 útja elvileg új szakaszt nyitott meg a világűrben végzett munkában: első ízben indult útnak nemzetközi űrhajósszemélyzet. A Szovjetunió és a többi szocialista ország tudósainak több évi együttes munkája a világűr kutatásában és meghódításában most már a közös űrrepülésekkel is kiegészül. A szocialista közösség országainak testvéri barátsága és együttműködése kilépett bolygónkról a világűrbe. Örülünk ennek és büszkének vagyunk rá — mondotta Brezsnyev.

Az űrhajósok nevében Jurij Romanenko mondott köszönetet az SZKP Központi Bizottságának, a szovjet kormányának és Leonyid Brezsnyevnek az űrutazás fejlesztéséhez nyújtott nagyszabású támogatásáért. Vladimir Remek az űrutazás emlékére a szovjet—csehszlovák barátságot jelképező szobrot nyújtott át Leonyid Brezsnyevnek.

Moszkvában nemzetközi sajtótájékoztató ismertették az eddigi leghosszabb, eseményekben leggazdagabb űrutazás eredményeit. A Lomonoszov egyetem aulájában megtartott sajtókonferencián a Szaljut—Szojuz komplexumon tevékenykedő hat űrhajóson kívül a szovjet űrprogram vezetői közül részt vett Anatolij Alekszandrov, a Szovjet Tudományos Akadémia elnöke és Msztyiszlav Keldis, az akadémia elnökségének tagja is.

A 96 napos űrutazás tapasztalatait összegezve Boris Petrov akadémikus, az Interkozmosz Tanács elnöke hangsúlyozta, hogy a múlt hónapban befejeződött vállalkozás minőségileg új szakasz kezdetét jelzi a kozmikus kutatások történetében, nagy lépést jelent a szovjet űrkutatási szakembere-

rek előtt álló feladat: a váltott legénységgel, állandó jelleggel működő, tudományos és népgazdasági szempontból egyaránt sokoldalúan hasznosítható űrállomások létrehozatala irányában. Oleg Gazenko akadémikus, az űrutazás orvosi-biológiai tapasztalatait értékelve rámutatott arra, hogy a Földet érés után elvégzett alapos orvosi vizsgálatok semmilyen váratlan jellegű rendellenességet nem észleltek Romanenko és Grecko szervezeteiben. Hozzátette: a kozmonauták az űrutazás során öt kilogrammot vesztek testsúlyukból, a hiányzó kilókat azonban gyorsan magukra szedték. Gazenko orvosi szempontból alapvető fontosságúnak nevezte azt a tényt, hogy a Szaljut-6 házigazdáinak csak jól viselték el a több mint háromnapos súlytalanságot, hanem sikerült mindvégig megőrizniük szellemi-fizikai frissességüket is. Ezt Jurij Romanenko is megerősítette, hozzátéve, hogy a hosszú űrutazások során jelentkező monotónia feloldását a két látogató-legénység, továbbá a Progressz teherszállító űrhajó

érkezése nagymértékben elősegítette.

A sajtókonferencián Georgij Grecko beszámolt a Szaljut—Szojuz—Progressz utazás eddig ismeretlen, utólag derült fényre keltő, egyik vonatkozásáról is. Elmondotta, hogy miután visszatért űrsétájáról, parancsnoka, Romanenko is szeretett volna „kikukkantani” a világűrbe. Minthogy azonban ez nem szerepelt a programban, Romanenko sietségében elfelejtette rögzíteni az úgynevezett köldökzsinórt. A tovaúszó biztosító kábel végül is a fedélzeti mérnök kapta el.

Kérdésekre válaszolva a sajtótájékoztató résztvevői elmondták, hogy a következő Szojuz startjának végleges időpontjáról a most befejeződött kísérletsorozat teljes feldolgozása után döntenek. Nincs még végleges dátuma az idén esedékes két, nemzetközi legénységű űrhajó felövesésének sem. Annyi azonban bizonyos, hogy mind a lengyel, mind pedig az NDK-beli kozmonauta ellátogat majd a Szaljut-6 fedélzetére, utazásukat nyolc-kilenc napra tervezik.

A Béke-világtanács fejlődési és együttműködési világkonferenciája Tripoliban

Tripoliban, a Líbiai Arab Szocialista Népi Állam fővárosában, a „fejlődés útjai és a nemzetközi együttműködés” jelszóval megkezdte munkáját a Béke-világtanács második világkonferenciája. A tanácskozás 85 ország küldöttségével, az ENSZ képviselői, az Afroázsiai Szolidaritási Szervezetek, a Nemzetközi Demokratikus Népszövetség, a Szakszervezeti Világszövetség, az Afrikai Egységsszervezet, az Arab Liga és más nemzetközi, illetve regionális társadalmi és politikai szervezetek képviselői vesznek részt. A konferencián magyar küldöttség is jelen van, élén dr. Szentés Tamás egyetemi tanárral, az Országos Békétanács fejlődési kérdésekkel foglalkozó tudományos munkacsoportjának elnökével.

A konferencia résztvevői a fejlődő országok együttműködésének kérdéseit tekintik át a békéért, az egyenjogú nemzetközi együttműködésért, a világ valamennyi népének haladásáért vívott küzdelem, illetve az imperializmus, az újragyarmatosítás és a reakció erőivel tanúsított szembenállás területén. A Béke-világtanács és a Líbiai Általános Népi Kongresszus főtitkársága együttműködésével megszervezett négynapos tanácskozáson Abdusszalam Dzsallud, az Általános Népi kongresszus főtitkárságának tagja mondott megnyitó beszédet.

A líbiai politikus felszólalásában rámutatott, hogy az egész világ tartós békéje nem valósulhat meg a gazdasági kapcsolatok igazságos és átfogó fejlesztése nélkül. Elítélte a tőkésországok politikáját, amely a fejlődő országok kizsákmányolására és a világ-gazdaságban betöltendő uralkodó szerep biztosítására irányul. A harmadik világ országainak a világ haladó és demokratikus erőivel karöltve küzdeniük kell az igazságos gazdasági világrend megteremtéséért — hangsúlyozta Dzsallud. Rámutatott: — Csak a szocializmus biztosíthatja az egyes országok igazságos társadalmi-gazdasági fejlődését. A fejlett tőkésországok — mutatott rá — nem érdekelték a fejlődő országok társadalmi és gazdasági fejlődésének előmozdításában és abban, hogy

egyenjogú partnerekké váljanak. A gyarmatosító nagyhatalmak nem elégednek meg a harmadik világ erőforrásainak kizsákmányolásával, hanem még hátráltatják is társadalmi-gazdasági fejlődésüket.

T. B. Szubaszinghe, a Béke-világtanács elnökségének tagja, a Sri Lanka-i Békétanács alelnöke beszédében felhívta a figyelmet a fegyverkezési hajszára és az újabb tömegpusztító fegyverek, mindenekelőtt a neutronfegyver bevezetésének követésére. Sikrázott amellette, hogy az emberiség tegyen erőfeszítéseket az igazságos gazdasági és társadalmi kapcsolatok fejlesztésére és az új, igazságosabb gazdasági világrend megteremtésére.

A fejlődés és a nemzetközi együttműködés útjairól Tripoliban megtartott világkonferencia a békeszerető erők nagy sikere volt, hiszen a kizsákmányolástól, az éhségtől és a nélkülözéstől mentes új világ megteremtése érdekében

Békefelhívással zárult a fejlődési világkonferencia

A világ népeire intézett felhívással befejezte tanácskozását Líbia fővárosában, Tripoliban a fejlődés útjai és a nemzetközi együttműködés elnevezésű második világkonferencia. A konferencia küldöttei arra szólították fel a világ összes békeszerető erőit, hogy fokozzák erőfeszítéseiket a nemzetközi feszültség enyhítéséért, a fegyverkezési verseny megfékezéséért és a teljes leszerelésért vívott harcban.

Külön határozatot hagytak jóvá a tanácskozás résztvevői a neutronfegyverről, amelyben határozottan tiltakoznak az ellen, hogy az Egyesült Államok megkezdje az új tömegpusztító fegyver gyártását, és azzal a többi NATO-állam hadseregét is felszerelje.

A konferencián dokumentumot fogadtak el a fejlődő országok gazdasági problémáiról, illetve a különböző

Tárgyalás Bécsben a haderőcsökkentésekről

Bécsben megtartották a közép-európai fegyveres erők és fegyverzet csökkentéséről folyó tárgyalássorozat 167. plenáris ülését. A Stanley Resor nagykövetnek, az Egyesült Államok delegációvezetőjének elnökletével megtartott tanácskozás egyedüli felszólalója Tadeusz Strulak nagykövet, a lengyel küldöttség vezetője volt.

A lengyel delegátus beszédében egyebek között hangsúlyozta: a NATO-országoknak lényegesen változtatniuk kell álláspontjukon ahhoz, hogy a bécsi tárgyalásokon kölcsönösen elfogadható megállapodás születhessen. Az úgynevezett aszimmetrikus csökkentésre vonatkozó NATO-követelés teljesítése kárt okozna a szocialista országok biztonságának — mutatott rá a nagykövet, majd megállapította: a NATO-országoknak konkrét kötelezettséget kell vállalniuk fegyveres erők és fegyverzetük csökkentésére. Negatív hozzáállás ugyanis nyugtalanítólag hat a szocialista országokra. Strulak nagykövet felszólította a NATO-államokat: adjanak világos garanciákat a csökkentésre vonatkozó kötelezettségeiket illetően.

a szocialista közösség és a fejlődő országok közötti együttműködés és egység erősítésének széles lehetőségeit tárta fel. Ezt jelentette ki Romesh Chandra, a Béke-világtanács elnöke a TASZS tudósítójával folytatott beszélgetésben.

A tanácskozás merlegét megvonva, Romesh Chandra rámutatott, hogy a résztvevő küldöttségek felismerték az imperializmus és a neokolonializmus jól álcázott terveit, amelyeknek célja az ázsiai, afrikai és latin-amerikai fejlődő országok egységének megbontása. Egész munkánk arra irányul — hangoztatta a BVT elnöke —, hogy leleplezzük a reakciónak a nemzetközi szervezetekben a legkülönbözőbb szinteken kifejtett bomlasztó tevékenységét.

A tripoli tanácskozás valamennyi szónoka köszönetet mondott a Szovjetunióknak és a többi szocialista országnak a fejlődő országok népeinek nyújtott támogatásért — jelentette ki végezetül Romesh Chandra.

társadalmi rendszerű országok együttműködésének meg erősítéséről is.

Koszigin üzenete

A szovjet kormány ismét nyilvánította, hogy változatlanul kész előmozdítani a szovjet—japán kapcsolatok fejlesztését. Ezt az álláspontot az „úzenet tartalmazza, amelyet Alekszej Koszigin kormányfő intézett a távol-keleti szigetország népehez a „Szovjetunió” című japán nyelvű újság megjelenésének 20. évfordulója alkalmából. A Tokióban kiadott lap az üzenetet legújabb számában közli. Mint a miniszterelnök megállapítja, „a Szovjetunió Japán esetében is érvényesíti politikájának alapvető elvi irányvonalát: sikráz az országok jószomszédi kapcsolatainak fenntartásáért, az eltérő társadalmi berendezkedésű álla-

Megnyílt Prágában a IX. szakszervezeti világkongresszus

A IX. Szakszervezeti Világkongresszus megkezdte munkáját Prágában, a Fucik-park kongresszusi palotájában. Az egyhetes tanácskozáson a világ 140 országa csaknem 260 millió szervezett dolgozójának képviselőiben több mint 350 szakszervezeti küldöttség tagjai a nemzetközi szakszervezeti mozgalom időszerű kérdéseit és feladatait vitatják meg. A magyar kongresszusi küldöttséget Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára vezeti, aki helyet kapott a tanácskozás elnökségében is.

Leonyid Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke üdvözölte a kongresszust. Üzenetében a többi között hangsúlyozta: napjainkban bármilyen irányzatot képviseljen egy szakszervezet, tevékenységének homlokterében az emberiségnek a nukleáris háborútól való megmentése áll.

Az első ülésen a vendégek sorában megjelent többek között Romesh Chandra, a Béke-világtanács elnöke, továbbá Gustáv Husák, a CSKP KB főtitkára, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság elnöke, Lubomír Strougal, a Csehszlovák Szövetségi Kormány elnöke és több más vezető személyiség. Enrique Pastorinónak, a Szakszervezeti Világszövetség elnökének rövid megnyitó beszéde után a vendéglátó ország nevében Gustáv Husák, majd Karel Hoffmann, a Csehszlovák Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke üdvözölte a kongresszus résztvevőit.

A délutáni ülésen Pierre Gensous, az SZVSV főtitkára tartott beszámolót a szövetség — a világ legnagyobb szakszervezeti tömörülése — munkájáról és céljáról.

Az NSZK hivatalos állásfoglalása Carter neutrondöntésével kapcsolatban

Helmut Schmidt kancellár a Bundestagban kormánynyilatkozatot terjesztett elő az európai közösség koppenhágai csúcstalálkozójáról és a NATO brüsszeli üléséről. Nyilatkozatában többek között állást foglalt Carter amerikai elnöknek a neutronfegyverrel kapcsolatos döntéséről.

A kancellár a többi között azt állította, hogy a katonai erők egyensúlya az utóbbi időben eltolódott Európában a Varsói Szerződés tagállamainak javára, és ez az állítólagos eltolódás arra kényszeríti a NATO-t, hogy „konvencionális és nukleáris téren erőfeszítéseket tegyen saját biztonságáért érdekében”. Kiemelte Carter döntésének azt a részét, hogy a neutronfegyver gyártásának elhalasztásával egyidejűleg intézkedett a nukleáris töltetek szállítására alkalmas rakétarendszerek modernizálásáról.

A továbbiakban azt mondta, hogy a szövetségi kormány nem törekszik atomfegyver birtoklására és a neutronfegyver feletti döntést is Carter elnök szuverén jogának tekinti. Ha az elnök később a gyártás mellett dönt, akkor a bonni kormány felfogása szerint azt be kell vonni a fegyverzetkorlátozásokba. A nyugatnémet kormánynak az az álláspontja, hogy kétévi tárgyalási idő elteltével és annak eredménytelensége esetén, hozzájárul a neutronbombának nyugatnémet földön való állomásoztatásához, ha nem

egyedül az NSZK, hanem más európai NATO-államok is hasonlóan döntenek a neutronfegyverek saját területükön való elhelyezéséről.

Nyilatkozatának további részében a kancellár Carter elnök döntését a fegyverzetek korlátozásához való hozzájárulásként üdvözölte és szolidaritásnak mondotta kormányát a NATO-államoknak a bécsi haderőcsökkentési tárgyalásokon való magatartásával. A nyugatnémet kormány a szovjet—amerikai SALT-tárgyalásokban esélyt lát a kölcsönös fegyverkezési törekvések korlátozására, de súlyt helyez arra, hogy „a SALT-tárgyalásokon megőrizze a nyugat-európai biztonsági érdekeket”.

A kormánynyilatkozatnak megfelelő tartalmú határozati javaslatot a Bundestag 240:225 arányban elfogadta. Visszautasította viszont az ellenzéki CDU—CSU álláspontját, amelyben a neutronbomba haladéktalan gyártását és Nyugat-Európában való elhelyezését követeli. A Bundestag többsége által elvetett ellenzéki javaslat követelte a kormánytól: tudassa Carterrel, hogy az európai NATO-államok — beleértve az NSZK-t is — készek a neutronbomba befogadására. Az ellenzék szerint a Schmidt-kormány súlyosan ártott a nyugatnémet—amerikai jó viszonyok azáltal, hogy nem ösztönözte Cartert a neutronbomba gyártásának azonnali elrendelésére.

Thaiföld—Kambodzsa

Éleződő határviták

A februári thaiföldi—kambodzsi külügyminiszeri találkozó nem oldotta meg a két ország problémáit — ez az általános bangkoki vélemény. A thaiföldi sajtó mind élesebben támadja Kambodzsát az elmúlt hetekben Chantaburi, Aranyprathet és Buri-ram tartomány határfalvai ellen intézett véres kommandóakciók miatt.

Bangkoki vezetők a feszültség elhúzódásának okát abban látják, hogy mindmáig

nem történt meg a két ország határainak pontos kijelölése.

Az ellentétek éleződésében lényeges szerepet játszik az is: Thaiföld menedéket ad a kambodzsi kormányzat ellen küzdő erőknél, míg a Phnom Penh-i rezsim területét a thaiföldi lakosság rendelkezésére bocsátja.

A változatlan határellentétek kapcsán Kriangszak Csammanand thaiföldi miniszterelnök a közelmúltban kijelentette: „Thaiföld jó viszonyt akar Kambodzsával, de ha az utóbbi a harc mellett dönt, vissza fogunk ütni.”

Vientiane visszautasítja a Bangkok Post című thaiföldi lap rágalmaival, amelyek szerint Laosz területén „vietnami csapatok telepedtek meg”, illetve az LNDK, úgymond „provokálja Thaiföldet”.

Mint a KPL laoszi hírügynökség kommentálja megállapítja: az LNDK létrejötté óta békés, független, baráti és el nem kötelezett külpolitikát folytat. A laoszi kormány aktívan fejleszti a szolidaritást az el nem kötelezett országokkal, szélesíti a kapcsolatokat, a gazdasági együttműködést mindazokkal az államokkal, amelyek tiszteletben tartják Laosz függetlenségét és szuverenitását. Thaiföld irányában is ezt a külpolitikai vonalat követi.

A HÍREK HÁTTÉRÉBŐL

FEJLŐDŐ KAPCSOLATOK

A csehszlovák közvélemény mely elégedettséggel fogadta Gustáv Husák NSZK-beli látogatásának eredményeit. Múltán, hiszen teljesen bizonyos, hogy a csehszlovák köztársasági elnök bonni tárgyalásai új szakaszt nyitottak a két ország között az 1973-as államközi szerződéssel fejlődésnek indult viszonyában, sikerült leküzdniük azokat a nehézségeket is, amelyeket az egyes nyugati körök által szított kampányok állítottak az utóbbi időben a kapcsolatok szélesítése elé. Ehhez kétszázötven évvel ezelőtti, hogy Csehszlovákia küldöttei, a szocialista országok külpolitikai elvei szerint, nem a különbségekre, hanem a közös érdekekre, az együttműködés fejlesztésének további lehetőségeire összpontosították figyelmüket.

Már ma is hétmilliárd devizakorona a két ország évi árucseréje, Csehszlovákiának az NSZK a legnagyobb nyugati külkereskedelmi partnere, és például éppen Csehszlovákia területén halad át az NSZK által a Szovjetuniótól vásárolt nagy mennyiségű földgáz a vezetékeken. Hamburg Csehszlovákia kikötőkapuja is, és a két ország közötti turistaforgalomba évente 350 ezer nyugatnémet és száz ezer csehszlovák állampolgár kapcsolódik be. A tárgyalásokról kiadott közös közlemény építő elveit szerint ezután mód nyílik a fejlettebb gazdasági kapcsolatok kiépítésére is, a két nép minden bizonnyal nagy hasznát veszi az invari kooperációnak, a harmadik piacokon való együtt-

működésnek, miközben az NSZK gazdasága a csehszlovák népgazdaságban stabil, fejlődő és megbízható partnert nyer. A csehszlovák sajtó joggal nevezi mérföldkönek a Bonnból megkötött kulturális egyezményt is, amely a tudomány, a technika, az oktatás, a sajtó, és a televízió területére is kiszélesíti az együttműködés jobb szellemét, közelebb kincse téve a két ország gazdag kultúráját, és nem utolsósorban behozva a késést, ami a csehszlovák kulturális eredmények ismertetésében az NSZK-ban még fennáll.

Gustáv Husák eredményes bonni látogatása — amely az NSZK realista, józan politikai tényezőinek, az ottani haladó közvéleménynek is sikere — újabb megnyilvánulása volt Csehszlovákia eltökéltségének, hogy lépésről lépésre leküzdve a nehézségeket, szüntelenül javítja együttműködését a szomszédos tőkés országokkal is. E törekvés jelentősége túlnő az illető országok kapcsolatán, felelősen indul ki abból a tényből, hogy Európa közepén a szomszédos országok jobb viszonya erőteljesen hozzájárulhat kontinensünk békéjének, biztonságának erősítéséhez. Ilyen értelemben a béke hívei szerte Európában is méltán ismerhetik el, hogy a szocialista Csehszlovákia küldöttei nyugatnémet földön kezdeményezően és konstruktívan léptek fel az enyhülés politikájának folytatásáért, az Európát nagy terhekkel sújtó fegyverkezési hajszá ellen.

A TENGERJOGI KONFERENCIA

Genfben megnyílt az ENSZ III. tengerjogi konferenciájának ideje — sorrendben a hetedik — ülészakon. Százötvennyolc állam képviselői folytatják fáradozásait azon, hogy végleges formába sikerüljön önteni egy olyan átfogó tervezetet, amely az új, egységes tengerjogi konvenció alapjául szolgál majd.

Genfben elsősorban a földünk felszínének kétharmadát borító óceánok és tengerek jogi kérdései kerülnek terítékre, de a konferenciának fontos politikai jelentősége is van. A nagy kék országok nemcsak a vízi közlekedésben játszanak nagy szerepet, hanem az emberiség élelmiszer- és nyersanyag-utánpótlásának felbecsülhetetlen értékű tárházai is; az egykor véres csaták színhelyei ma már egyre inkább a népek közlekedését szolgálhatják a különböző rendszert és érdekű országok között.

A konferencia előtt álló összetett problémák nehézségét persze hiba lenne alábecsülni, hiszen az államok biztonságát és anyagi érdekeit egyaránt érzékenyen érintő kérdésekről van szó. A konferencián nincs például teljes egyetértés a part menti államok felségvizeit képező parti tenger terjedelmének meghatározásában, bár az általános nézet szerint ez 12 tengeri mérföldben (22,2 kilométer) rögzíthető.

Ugyancsak nem szabályozza nemzetközi szerződés a part menti államok gazdasági övezetének határait. Több állam ezt 200 tengeri mérföldben (370,4 kilométer) állapította meg. Jogi szabályozásra vár még a nemzetközi tenger-szorosok és a szigetországok vizeinek használata, s eltérőek a vélemények az úgynevezett kontinentális talapat (a szárazföld víz alatti folytatása) kiterjedése ügyében. Ettől függ ugyanis, hogy a talapat as-

ványi kincsei — főleg az olaj — kinek a tulajdonát képezi.

A mostani ülészakon a legnagyobb figyelmet a nemzetközi vizek (a kontinentális talapaton túlnyomó tengerfenék) természeti kincseinek feltérképezése és kiaknázása körüli vitás kérdésekre fordítják. A szocialista országok azt a nézetet vallják — s e tekintetben az elsősorban érdekelt fejlődő országok álláspontját támogatják —, hogy a tengerfenék természeti tartalékainak kiaknázását közösen, nemzetközileg kell megszervezni és ellenőrizni, de — kellő garanciák mellett — biztosítani kell, hogy az egyes országok is kapjanak jogot és lehetőséget az ilyen tevékenység folytatására.

Ezzel kapcsolatban aggodalmat kelt, hogy az Egyesült Államok egyoldalú akciókat fontolgat. A kormány ugyanis a kongresszus elé bocsátotta azt a törvényjavaslatot, amelynek elfogadása esetén amerikai magánvállalatok felhatalmazást nyernének az emberiség közös kincsét jelentő tengerfenék saját profitjukra történő kiaknázására. Ez a lépés más államok érdekeit figyelmen kívül hagyva, a konferencia légkörét kedvezőtlenül befolyásolná, s ellentétes lenne az ENSZ ide vonatkozó (2574-es számú) határozatával is.

Hazánk, bár tengerpartja nincs, s csak szerény tengeri hajóflotta tudhat a magáénak, aktíván kiveszi részét a tengerjogi konferencia munkájából. Ez népgazdaságunk számára sem közömbös, de elvi kötelességünknek is tartjuk részvételünket az olyan jogi szabályozás létrejöttében, amely a békés egymás mellett élést segíti elő, s amely fontos tényezője lehet egy, valamennyi állam érdekeit figyelembe vevő, igazságos megállapodásnak.

HELYBEN JÁRVA

Marcos Fülöp-szigeteki elnök február végi, dramai hangú nyilatkozatában arra hívta fel a Délkelet-Ázsiai országok — az ASEAN — tagországainak a vezetőit, hogy az ideu napirenden kívül tartanak újabb csúcskonferenciát, mert másként nem menthető meg az öt regionális ipari létesítmény sorsa.

tesseget élveznének az ASEAN piacán. De a már jóváhagyott tervet mind az öt ország visszadobta. Ki pénzügyi nehézségekre hivatkozva, ki perspektívátlannak ítélve a rászabott feladatot.

Az integráció motorjának akadozásában különféle okok játszanak közre. Egyes nézetek szerint a lefejeződés oka a tagországok közötti társadalmi-gazdasági különbségekben keresendő. De ennek inkább az ellenkezője látszik igaznak. Az egy Szingapúról eltekintve, az ASEAN tagjai nyersanyagtermelő országok, nemegyszer vetélytársak harmadik piacokon. Belső kereskedelmi kapcsolataik — az objektív helyzet, az érdektelenség jeleként — lanyhák. Feldolgozó iparának fejlettségével Szingapúr idegen test a közösségben. Nem egy szomszéd fővárosban él az aggodalom, hogy a kereskedelmi korlátok lebontásának Szingapúr lenne a fő haszonélvezője.

Mint hogy az egymással való kapcsolatoknál a gyakorlatban jóval fontosabb a kötődésük a fejlett tőkésországhoz, az ASEAN az elmúlt időben azt a taktikát követte: párbeszédet indított a tőkés világ gazdasági központjaival.

Ami Japánt az Egyesült Államokat és a Közös Piacot illeti, ők nagyon is érdekeltnek lennének a számukra hátrányos megkülönböztetések sokaságát tartalmazó gazdasági kapcsolatok megváltoztatásában. A délkelet-ázsiai kívánásgalista tartalmazza a nyersanyagárak stabilitását, a technológiai segítségnyújtást és a tőkésimport igényét. Különösen nyugatatlantok az ASEAN számára a fejlett tőkésországi protekcionista áramlatok.

A főbb tőkés erőközpontok közül az ASEAN számára

KÖDÖSÍTÉS SANTIAGÓBAN

A washingtoni Szövetségi Nyomozó Iroda a napokban, röviddel Washingtonba érkezése után letartóztatta Michael Vernont Townleyt. Azzal gyanúsítják, hogy közreműködött Orlando Letelier, az Allende-kormány volt külügyminisztere és egykori washingtoni nagykövete ellen 1976. szeptemberében Washingtonban végrehajtott halálos kimenetelű merényletben. Townleyt a chilei kormány — állítólag amerikai nyomásra — utasította ki az országból, ahol eddig háborítatlanul élt.

Az ügy a Letelier-botrány néven emlegetett eseménysorozat újabb fejleménye. Megelőzően már a külső nyomás lemondásra kényszerítette Contreras Sepulveda tábornokot, a DINA, a hírhedt chilei fasiszta titkoszolgálat „jogutódja”, a Nemzeti Információs Központ nagyhatalmú főnökét, sőt arra is, hogy elbocsátását kérje a hadsereg kötelékéből. Contreras Sepulveda tábornok adott ugyanis megbízást annak a két DINA-ügynöknek, aki 1976. szeptember 21-én Washingtonban polgépés merénylettel meggyilkoltatta Orlando Leteliert, a mártírhalált halt Allende kormányának egykori külügyminiszterét. A gyilkosok, vagy az akcióit megszervező személyek — mint az amerikai nyomozószervek megállapították — chilei útlevelel érkeztek az Egyesült Államok fővárosába, és a tettük elkövetése utáni napon távoztak onnan.

Mivel pedig a botrány rendkívül nagy volt, s mert a száll félreérthetetlenül a DINA főnökéhez, sőt onnan Pinochethez vezettek, jónak látták, ha Contreras Sepulveda fejét odadobják és elhallgattatják azokat, akik az ügyet az amerikai sajtó első oldalán tartották. Contreras Sepulvedának persze nem kell attól tartania, hogy „munka nélkül marad, hiszen a chilei junta feje továbbra is bizalmi feladatokkal látja el és nyilván folytatja majd a „gyanús elemek” elleni hajtóvadászatot, amelyben oly nagy szakértelmet tanúsított” ...

sorsdöntő a Tokióhoz fűződő viszony. Nem egy ASEAN-ország kerekedelmé ugyanis több mint 30 százalékban függ Japántól és néhány nyersanyag kivételével teljes egészében a szigetország szipantja fel. Emiatt erős a japán magántőke bírálata, mivel leplezetlenül Délkelet-Ázsia olcsó munkaerőjének és piacának egyoldalú kiaknázására törekszik. Nem egy ASEAN-fővárosban él a történelmi emlékek által is táplált félelem, hogy Tokió gazdasági uralma egy szép napon politikai uralomra csap át.

De az ASEAN mindaddig Washingtontól sem kapott többet közös ígéretknél.

Ha az ASEAN nem tud leteérni az amerikai-japán érdekszféra ösvényéről az ígéretes változások ellenére sem jut közelebb egymáshoz Délkelet-Ázsia északi és déli csoportosulása. Mind Tokió, mind Washington az ASEAN anti-kommunista tendenciát támogatja, s sajtóságos módon ebbe az irányba mutatnak a jelenlegi kínai vezetés törekvései. A kínai külpolitikának ugyanis szemmel láthatóan az kedvezne, ha Indokína és az ASEAN között a feszültség enyhülése nem bizonyulna tartósnak.

A Vietnami Szocialista Köztársaság kétoldalú alapokon fejlesztési kívánai politikai, gazdasági kérdéseit Délkelet-Ázsia minden államával Nguyen Duy Trinh külügyminiszter idei látogatokörútja az ASEAN-országokba a vietnami diplomácia ama, nem is eredménytelen erőfeszítéseit illusztrálta, hogy Délkelet-Ázsia — egyes, nagyon is kikaptható nagyhatalmi szándékok ellenére — az együttműködés, a béke és a biztonság zónája legyen.

RÉGIMÓDI INFLÁCIÓELLENES PROGRAM

Carter elnök erőteljes, bizonytalan sikereket ígérő inflációellenes programot hirdetett meg az amerikai újság-szerkesztők szövetségének tanácskozásán. Carter előjáróban azt mondotta, hogy elnöksége alatt jó eredményeket ért el, a munkanélküliség csaknem 2 százalékkal csökkent, de most a magas olajimport és a növekvő infláció veszélyezteti a gazdasági életet.

A feladatok között sorolta fel a kereskedelmi mérleg egyensúlyának helyreállítását. Tarthatatlannak nevezte az olajimport gyors növekedését, ami következtében a 10 évvel ezelőtti évi kétmilliárdról 45 milliárd dollárra emelkedett az olajbehozatal.

A kormány egyik hozzájárulását az inflációellenes harchoz a költségvetési kiadások csökkentésében jelölte meg, de ez nem vonatkozik a hadügyminisztérium 128 milliárd dolláros költségvetésére. Bejelentette, leszorítja az inflációs hatását, drága importárak vásárlását. Felhívta az építőanyagok árának csökkentésére, a rendkívül magas kórházi és orvosi költségek leszorítására. Hangsúlyozta: az inflációellenes harc nemcsak kormányfeladat, és nem várható gyors eredmény. Végül országos erőfeszítésre, áldozathozatalra hívott fel.

Az első kommentárok bizonytalan sikereket ígérőnek nevezik az elnök programját, ami az önkéntességen alapuló „inflációellenes harc” terhé a bérből és fizetésből élő tömegekre hárítja.

Közös közleményt adtak ki Husák nyugat-németországi tárgyalásairól

Gustáv Husák csehszlovák államelnök NSZK-beli látogatásának második napján Helmut Schmidt kancellárral folytatott megbeszéléseket, majd közös közleményt adtak ki a tárgyalásokról. Bohuslav Choupeuk és Hans-Dietrich Genscher külügyminiszterek csehszlovák-nyugatnémet külügyminiszteri megállapodást írtak alá, amely a két ország együttműködésének fejlesztését irányozza elő a tudományok, az oktatás, a nyelvtanítás, a művészet, az irodalom és a sport terén.

Husák és Schmidt a tárgyalások befejezése után a sajtó képviselői előtt elégedetten nyilatkoztak a megbeszélések eredményeiről. Tárgyalásaikat konstruktívnak és szakszerűnek nevezték. A közös nyilat-

kozat hangsúlyozza, hogy a két ország a helsinki záróokmányok szellemében, a jószomszédi viszony fokozatos elmélyítésére törekszik, és hozzájárul az európai enyhülési folyamat erősítéséhez.

A nyilatkozat további fontos része a fegyverzet ellenőrzésének és a gazdasági együttműködés fokozásának szükségességéről szól. Ugyancsak a közös nyilatkozatban rögzítették, hogy a két ország külügyminiszterei a jövőben évenként legalább egyszer eszmecsereire ülnek össze.

Husák csehszlovákiai hivatalos látogatására hívta meg Walter Scheel köztársasági elnököt és Helmut Schmidt kancellárt. A meghívást köszönettel elfogadták, időpontját később állapítják meg.

Csökkent a bejrúti összecsapások hevessége

Már csak elszórt géppuskaropogás hallatszott Bejrútnak Sijah és Ain Al-Rummananévű kerületeiből, ahol az elmúlt napokban libanoni baloldali, palesztin és jobboldali erők vívtak — egyes hírek szerint negyvennél is több halálos áldozattal járó — csatát. Bejrúti megfigyelők azonban tartanak attól, hogy a nyugalom nem lesz tartós.

Szelim al-Fossz libanoni kormányfő sajtónyilatkozatában kedvezően fogadta Waldheim ENSZ-főtitkár közkeleti látogatását. Kifejezte reményét, hogy Waldheim útja meggyorsítja majd az izraeli kivonulást Dél-Libanonból, s általában a Biztonsági Tanács Libanonra vonatkozó 425. határozatának végrehajtását. „A libanoni kormány eltökélt szándéka betölteni feladatát, érvényesíteni az állam szuverenitását Dél-Libanonban, minden más fenntartás kizárásával” — tette hozzá.

A főváros déli külterületein több napja zajló fegyveres incidensekre utalva felkérte az ország polgárait, hogy működjenek együtt a biztonság hely-

reállításán munkálkodó arabok békefenntartó erőkkel.

A Dél-Libanonban járt tudósítók azt jelentik, hogy a kedden végrehajtott részleges csapatkivonás ellenére az izraeliek változatlanul ellenőrzik a hadászatiilag fontos pontokat és utakat. Megmaradtak a dél-libanoni hegyvidék magaslatain, a Rahaja el-Fukhar és Ebl északi településekben kiépített állásaikban. Sőt újabb állások építéséhez kezdtek hozzá az ugyancsak a részleges kivonulás térségében levő Tallet Hermasz, Tallet Blat és Tallet Heir hegyekben. Azoktól a külföldi újságíróktól, akik a még megszállt területekről be akartak lépni az állítólag kiürített körzetbe, az izraeliek megtagadták az engedélyt.

Az izraeli megszálló csapatok Dél-Libanonban az elmúlt napokban hozzáláttak ahhoz, hogy az arab nyelvű út és helységjelző táblákat héber nyelvűekre cseréeljék ki. Ezzel egyidejűleg az izraeli fontot hivatalos pénznemmel nyilvánították a megszállt dél-libanoni falvakban éppen úgy, mint az 1967 óta megszállt arab területeken. A megszállt Dél-Libanonban a megszállt helységek több polgármesterét olyan nyilatkozatok aláírására kényszerítették, hogy elutasítják az izraeli csapatok kivonulását és az ENSZ-csapatok állomásoztatását. A polgármestereket megfenyegették, hogy abban az esetben, ha ezt megtagadják, lakásukat felrobbantják.

A szíriai kormány hivatalos közleményt adott ki azzal kapcsolatban, hogy április 1-én a Damaszkusz és Amman közötti országút mentén húzódó, a két főváros közötti telefonkábelben izraeliek által beépített lehallgatóberendezést találtak. A berendezések működtetéséhez szükséges energiát amerikai avartmányú atomcellák szolgáltatták.

A berendezést szíriai katonai szakértők fedezték fel. A szerkezetet a vizsgálat közben felrobbant és tizenkét szíriai katona, illetve polgári személy meghalt.

Átszervezik Vietnamban a kiskereskedelmet

Rendeletet hoztak Vietnamban a kiskereskedők többségének termelésbe való átírásáról. A közzétett kormányhatározat az ország északi és déli részére egyaránt vonatkozik. Az átszervezés része a társadalmi munkaerő újraosztására irányuló politikának, annak a célkitűzésnek, hogy kielégítő munkahelyet biztosítsanak a dolgozóknak. A határozatból kitűnik, hogy a vendéglátásban és a szolgáltatásokban dolgozó kiskereskedők meghatározott állami keretek között folytathatják tevékenységüket, a többiekét átírnák a termelőmunkába. Az állam segít majd a raktárkészletek felszámolásában, megfelelő áron felvásárolja azokat, egyúttal segítséget nyújt a kiskereskedőknek valamilyen szakma elsajátításában.

Mint a Nhan Dan, a VKP központi lapja a rendeletet kommentálva megállapítja: Vietnam pártja és kormánya a szocialista forradalom szerves részeként valósítja meg a termelési eszközök magántulajdonának felszámolását, a kizsákmányoló osztályok gazdasági hatalmának megszüntetését. A dél-vietnami átszervezés során a kereskedő burzsoázia egyes elemei nacionalista alapon bírálták és akadályozták az érvényes határozatok végrehajtását. A burzsoázia többsége — mint ismeretes — kínai nemzetiségű, és a felszabadulás előtt politikailag és gazdaságilag is erősen kötődött az Amerika-barát rezsimhez, továbbá a Délkelet-Ázsia, más államaiban tevékenykedő kínai burzsoáziához.

A SZABAD ÉLET GONDJAI

Lakás és lakhatás

Az emberiség óriási utat járt be, amíg az ősember barlangjától eljutott a modern idők toronyházaiig. Lakni minden időben kellett valahogyan. Ma úgy tekintjük a lakást, mint az emberi élet nélkülözhetetlen szükségletét, amelyről nemcsak azt várjuk el, hogy fedélként szolgáljon éji nyugalomunkhoz, hanem azt is, hogy legyen korszerű, kényelmes, adjon otthont a családnak és nyújtson teret szórakozásainknak. Két világháborúval a hátunk mögött még mindig nem sikerült elérni, hogy a lakásproblémát egyszerűen „leírjuk”, mint annyi más gondot, amelyet történelmi adósságnak a szocializmus törlesztett.

Ebben a viszonylagos, de lépésről lépésre mégis csak fel-

számolandó lakásszűkítésben a törvény állt. A törvény betűjéből persze nem lehet lakást építeni. Az a bizonyos évi kilencven ezer új otthont a szorgalom, a takarékoskodás és a gépek ereje alkotja meg. A törvény arra való, hogy előírja: mindazt, ami lakásokból rendelkezésre áll, hogyan szabad és kell használni.

Lapunk hasábjain két foly-

tatásban arról lesz szó, hogyan szabályozzák a törvényes rendelkezések a megépült lakások felhasználásának rendjét. Szűklátókörűség lenne azt hinni, hogy nincsenek olyan jogszabályaink, amelyek a maguk eszközeivel az ösztönöznek a lakászerzést-lakáspótlást könynyítő takarékosra. Ezekről a szabályokról egy későbbi alkalommal adunk majd tájékoztatást. Most azonban az a feladatunk, hogy bemutassuk: milyen módon lakhat valaki egy lakásban. Sajnos, a lakás nemcsak öröm, a pihenés, a megelégedettség, hanem az összekoccanás, a harag, a perpatvar forrása is lehet. A jogász ismeri ezeket és a következők számban arról is ír majd, hogy melyek a lakással kapcsolatos jogi viták leggyakoribb esetei, és miként bírálják el azokat a bíróságok.

Magyarország lakosságának meglepően számottevő része a sajátjában, vagyis tulajdonosként lakik a lakásban. A lakást másként ingatlan is nevezhetjük. Az ingatlan — így a lakás — tulajdonjogát leggyakrabban kétféle módon szerezhetik meg az állampolgárok: adás-vételi szerződéssel vagy örökléssel.

Az adás-vételi szerződés azt jelenti, hogy a vevő kifizeti a vételárát, az eladó pedig átruhazza a lakás tulajdonjogát. Ezt a megállapodást mindig írásba kell foglalni és akkor lesz jogervényes, ha a vevő tulajdonjogát a földhivatal bejegyzi az ingatlannyilvántartásba.

Egy lakás tulajdonjogát öröklés útján is meg lehet szerezni. A törvény értelmében örökösök az elhunyt hozzátartozói, vagy az, akit a néhai végintézkedéssel örökösévé tett. Az ingatlan, így a lakás megszerzésének sajátos esete, ha az ingatlan tulajdonos a vele szerződő felet eltartás fejében nevezi örökösévé. Ezt a szerződést a tanácsnádán jóvá kell hagyatni. Jól jegyezzük meg, hogy ettől az esettől merőben különbözik az az eset, amikor az eltartó a tanácsi bérlakás bérleti jogának folytatását szerzi meg tartási szerződéssel! Ez utóbbi ugyanis „csak” bérlővé válik az eltartott halálával, nem pedig tulajdonossá, mint az örökös.

Előfordul, hogy a lakásnak több tulajdonosa van. Őket tulajdonostársaknak nevezzük. Mi a helyzet, ha két testvér öröklő egyetlen szoba-konyhás lakást? A törvény szerint a használat elvileg a tulajdoni hányadok szerint illeti meg őket. A példabeli esetben azonban ez a szabály nem alkalmazható feltétlenül, mert pl. mindkét testvér családos. Ilyenkor bíróság dönti el a vita esetén, ki lakjék a lakásban. A kívülrekedt tulajdonostárs részére viszont a másik használati díjat köteles fizetni.

A tulajdonjoghoz közel áll a hasznélvezet esete. A hasznélvező nem tulajdonos ugyan, de birtokolhatja, használhatja az ingatlan, és hasznait is szedheti. Leggyakrabban az elhunyt tulajdonos özvegye a hasznélvező. Ez a jogot a törvény rendelkezése alapján közvetlenül illeti meg. Az özvegy tehát a megürült lakást teljes egészében birtokba veheti és használhatja, magyarul szólva: lakhatja. Ennek fejében nem köteles semmit sem fizetni a tulajdonosnak, aki rendszerint a néhai

gyermek. Előfordulhat, hogy a lakásban már bérlő vagy albérlő lakik. Ilyenkor az özvegy nem lakhatja ugyan a ház elfoglalt részét, de a bérlet, illetve az albérlői díjat az özvegy kezéhez kell fizetni. Ha a lakás üres, és az özvegy nem kíván a lakásban ingyenesen, holtáig lakni, akkor kiadhatja bérbe a lakást, és a bérlet ugyancsak ő veheti fel.

Aki nem a saját tulajdonában lakik és nem is hasznélvező (azaz majdnem-tulajdonos), az a másban lakik, vagyis olyan lakásban, amelybe a tulajdonos vagy a hasznélvező engedélyével jutott. Ilyenkor a lakhatási jogot szerződés hozza tehát létre, vagyis az a megállapodás, amelyet a lakással rendelkező és a lakással nem rendelkező köt egymással.

Ezek a megállapodások igen sokféleképpen lehetnek. A lakáshasználatot valaki megszerezheti a saját jogán és megszerezheti más jogán is. Ez a csoportosítás alapvető ismérve.

Ki szerez lakáshasználatot a saját jogán? Az, aki a tulajdonossal, a hasznélvezővel vagy a bérlővel maga köt szerződést. Őt csoportot veszünk itt számításba: a bérlőt, a szolgálati lakás hasznélvezőjét, az albérlőt és az ágybérlőt, valamint a szivességi lakáshasznélvezőt. Más jogán szerzett jogcímet a lakáshasználat az a személy, aki az említett csoportokhoz tartozó személynek a hozzátartozója.

Ki tekintünk bérlőnek? Bérlő az, aki az egész lakás használatára kötött szerződést. Ha az egész lakás használatára egyetlen személyt illet meg, őt főbérlőnek nevezzük. A házastársakat, mint a lakás hasznélvezőit, bérlőtársaknak hívjuk. A bérlőtársak olyan lakáshasznélvezők, akik a lakást teljes terjedelmében közösen jogosultak használni. Ma még előfordul, hogy a lakást társbérlők használják. Az a lakást nevezük társbérlői lakásnak, amelyben több lakoszoba van, és ezeket a lakoszókat a bérlők elkülönülten használják, a mellékhelyiségek viszont közösek.

A bérletet — legyen az akár főbérlet, akár bérlőtársi lakás, akár társbérlet — a bérbeadó és az állampolgár szerződése, vagyis a bérleti szerződés hozza létre. Megjegyezzük, hogy a főbérlőhöz akár utólag is beköltöző házastárs — a törvény értelmében — bérlőtárs. Az állam tulajdonában álló lakások, vagyis a tanácsi bérlakások bérbeadása is természetesen szerződéssel történik. Ezt a szerződést mint bérbeadó, az ingatlankezelő vállalat köti meg. Ezt a szerződést azonban csak azzal az állampolgárral kötheti meg az ingatlankezelő szerv, akit a lakásügyi hatóság, mint leendő bérlőt, kijelöl. Ezt a kijelölést nevezzük kiutalásnak. Lakáskiutalásért minden nagykorú állampolgár folyamatlanul, akinek tulajdonosi, hasznélvezői vagy bérlői, illetőleg szolgálati lakáshasznélvezői jogosultsága nincsen. Más szavakkal: az kérhet lakáskiutalást, aki albérlő, ágybérlő, szivességi lakáshasznélvező, családtag vagy jogcímenküli lakáshasznélvező. Róluk még bővebben lesz szó a következő cikkben. Egyelőre annyit, hogy jogcímenküli az a személy, aki használ ugyan egy lakást, vagy lakrészt, de ehhez nincsen jo-

ga. A lakáskiutalási kérelmet a helyi tanács lakásügyi hatóságánál lehet előterjeszteni.

Más a helyzet akkor, ha a lakás nem az állam, hanem magánjogi tulajdonában áll. A tulajdonos, illetőleg a hasznélvező azzal köt bérleti szerződést, akivel akar. Az állami lakások kiutalásánál ezzel szemben a kérelmező családja nagyságának és annak van döntő szerepe, hogy mióta vár kiutalásra.

Említettük a szolgálati lakást. A szolgálati lakás mindig állami lakás. Ebből következik, hogy a lakásszövetkezetek és a társasházak házfelügyelőinek elhelyezésére szolgáló lakás — noha a köznyelv gyakran így nevezi — jogi értelemben nem minősül szolgálati lakásnak. A szolgálati lakást annak lehet juttatni, aki az adott állami szervvel munkaviszonyban áll. (Pl. az állami bérház házfelügyelőjének, községi óvónőnek, gátőrnek stb.) A szolgálati lakás hasznélvezője az a személy, aki a szervvel munkaviszonyban áll. Az ilyen dolgozó házastársa azonban ebben a körben nem minősül bérlőtársnak. Ő tehát nem saját jogán, hanem járulékos jogcímen lakik a szolgálati lakásban, azaz családtag.

A bérlőtől (főbérlő, bérlőtárs, társbérlő) eltérően az albérlő és az ágybérlő nem a tulajdonossal, illetőleg a hasznélvezővel vagy a szolgálati lakás hasznélvezőjével szerződve

szerez meg a lakhatáshoz való jogot, hanem úgy, hogy a bérlővel, illetve a szolgálati lakás hasznélvezőjével szerződik. Helyzetüket még az is hasonlatossá teszi egymáshoz, hogy használati joguk nem terjed ki az egész lakásra, hanem annak csupán egy részére. Az albérlőnek ahhoz van joga, hogy a lakás egyetlen helyiségét birtokolhassa. Az már a szerződő felek megegyezésétől függ, hogy az albérlő a mellékhelyiségeket használhatja-e, s ha igen, milyen mértékben és módon. Az ágybérlő jogi helyzete szerényebb az albérlőnél is. Az ágybérlő ugyanis ugyanabban a lakoszóban lakik, mint az ágyat bérbe adó; jussa csak a fekhelyhez van feltétlenül. A felek természetesen abban is megállapodhatnak, hogy az ágybérlő a mellékhelyiségek használatára is jogosult.

Szivességi lakáshasznélvező az, akit a tulajdonos, a hasznélvező vagy a bérlő, illetve a szolgálati lakás hasznélvezője úgy fogad be a lakás egy részébe, hogy a befogadott személy a lakrészt használatáért nem fizet neki semmit.

(Más lapra tartozik, hogy a szivességi lakáshasznélvező a közüzemi költségek arányos részét általában viselni tartozik.) Szivességi lakáshasznélvező az eltartó is, vagyis az a személy, aki a tanácsilag jóváhagyott írásbeli szerződésben a bérlő iránti tartását a bérleti jog megörökölése érdekében elvállalta. A szivességi lakáshasznélvező általában bármikor — indoklás nélkül — vissza lehet vonni. Az eltartó azonban csak akkor válik jogcímen nélkülivé, ha a bíróság a tartási szerződést megszünteti.

Dr. G. L.

Munkahelyi jogsegélyszolgálat

A vállalati dolgozók a személyzeti osztályokat korábban megannyi jogi problémával keresték fel, vagy „protekción” kértek: szóljanak az érdekükben a különféle hivatalos szerveknél, a tanácsnál stb. Az effajta ügyek gyakran elszórtak a munkából: mindig volt, aki elkérkedett, hogy a tanácshoz kell mennie, majd panaszkodott, hogy dolgvégezetlen távozott onnan, és ismét berendelték. Lényegében ezek a jogsegélyszolgálat bevezetésének az előzményei.

1977-ben, amikor egyesítendő kísérlet után mintegy 1500 munkahelyen megszervezték a jogsegélyszolgálatot, 150 ezer ügyet bonyolított le. Helyesebben: ennyi volt a nyilvántartásukban. „Elsősegélyt” azonban jóval több esetben adtak. Ha például az ebédőben mondják meg, hogy mennyi a házassági bontóper illetéke, vagy az udvaron adnak felvilágosítást, hogy kérhet-e a férj és feleség egyszerre OTP-kölcsönt, azt nem szokták igitatni.

A jogsegélyszolgálatot nyújtó jogászok a vállalati szakszervezethez tartoznak, akár fő-, akár másodállásban, akár nyugdíjasként végzik ezt a munkát. Sok az ügyvéd is közöttük. Gyakori azonban, hogy a vállalati jogászhoz ragaszkodtak a dolgozók, mert már régebben is ő törődött velük. Ha egy megbízatás összeférhetetlen volna a munkáival — egy munkajogi perben például nem képviselhetné egyszerre a munkáltatót és a munkavállalót — akkor a dolgozó érdekeit egy másik szakszervezeti bizottság jogásza védi.

A kezdet kezdetén úgy gondolták, hogy a jogsegélyszolgálat inkább munkajogi, társadalombiztosítási, családjogi ügyekkel foglalkozzék behatóbban, és vagyoni ügyekben csak tanácsot adjon. A múlt esztendőben mégis úgy alakult, hogy a munkajogi esetek adták a gyakorlat egyötödét, a családjogiak az egyharmadát, a polgárjogiak pedig az egyharmadát. Társadalombiztosítási problémák alig voltak. Több vállalati elvált, hogy a munkajogi ügyek egyezéssel végződtek, és nem kerültek a döntőbizottság elé. A vállalati döntőbizottságoknak egy helyütt kevesebb volt a dolga, más helyütt pedig nem több, mint az előző esztendőben. Országosan a munkaügyi bíróságok még mindig túlterheltek. Talán azért, mert bizonyos ügyekben csak a bírói gyakorlat ismeretében alakulhat ki a jogsegélyszolgálat álláspontja és a vállalat praxisa. A módosított Ptk. például elismeri az eszmei, erkölcsi kárt: ám, hogy mi minősíthető annak, és a különböző esetekben mennyi az ellenértéke, azt még meg kell tanulni.

A jogsegélyszolgálat olyan sokoldalúságot — mármár univerzális ismereteket — követel a jogászoktól, hogy a szakszervezet rendszeresen továbbképeztesse őket.

Aki jelesre vizsgázott

Amikor ezek a sorok megjelennének, Tóth István, 28 éves fiatalember már túl van a közel két éves szabadságvesztés utáni első szabad napok örömein. Mindezek ellenére hozzájárult ahhoz, hogy a vele készített riportot közöljük, hogy tanulságul szolgáljon mások számára.

A börtönbe jutásához nemcsak bűncselekménye, hanem mostoha sorsa is egyengette az utat: persze — ezt ő is így látja —, saját felelőtlensége, meggondolatlansága, kulcs volt a börtön befelőlő ajtajához: — Mohácscon születtem, 1950-ben — kezdi az elején a beszélgetést. — Apám is, anyám is segédmunkásként kereste a család kenyerét, én az általános iskola osztályait végeztem. Így eltűnt 1964-ig, ekkor történt az első nagyobb sorsforduló az életemben: a szüleim elváltak. Anyámmal Bajára költöztünk, de nem sokáig laktunk együtt, anyám férjhez ment és elköltözött, 14 évesen egyedül maradtam a bajai lakásban. Engem a gyámhatóság vett gondozásba, értesítették apámat a történetekről. Apám természetesen a tőle telhető módon támogatott, befejeztem az általános iskolát és újsághirdetés révén ipari tanulóknak jelentkeztem, a lakatos szakmát kezdtem tanulni.

— Tehát, ha nem is a legkedvezőbb körülmények között ugyan, életének további útja azért alakulóban volt.

— Igen, csak apám időközben autóbaleset érte, munkaképtelenné vált, és nem tudott tovább támogatni. Így csak az ipari tanuló iskola első évét tudtam befejezni. Ezután rövid ideig dolgoztam, majd ismét ipari tanuló lettem. A várpalotai vajártanuló iskolára jelentkeztem.

— És mi történt? — Több mint két éve voltam már itt, amikor beteg lettem és a bányamunkára alkalmatlanná váltam. Mindent újból kellett kezdeni. Alig egy hónap múltán a

Földmunkát Gépesítő Vállalat kecskeméti főépítésvezetőjégre jöttem, itt mint kitűző tevékenykedtem. Innen vonultam be katonának, s a két év letelte után ide jöttem vissza.

Nem voltam elégedett a helyzetemmel, úgy éreztem, hogy a képességeim többre futják, komolyabb feladatok ellátására is képes vagyok. 1972 májusában jelentkeztem a Vám- és Pénzügyőrséghez — felvettem. Az alapkiképzés után a keletibei határállomáson kezdtem a szolgálatot. Mondták, hogy le kell érettségiznem, nyelvet kell tanulnom, ha ezen a pályán akarok maradni.

Vállaltam a feltételeket és örültem, hogy a sok viszontagság után jóra fordult a sorsom. Megnősültem, szolgálati lakást kaptam, s feleségemmel együtt, beiratkoztam a kiskunhalasi Szilágyi Aron Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskolába, esti tagozatra. Ezzel egyidőben a pénzügyőrségen elkezdtem tanulni a szeb-horvát és német nyelvet, s levelező agozaton az angolt is.

— Végül is a kezdeti nehéz évek, próbálkozások után minden rendebé jött. Ezek után meglepő, hogy itt a kecskeméti börtönben találkoznak.

— Pedig, sajnos, ennek is megvan az oka — teszi hozzá kesernyés mosollyal. — Úgy kezdődött, hogy a kollégáimmal időnként eljárattunk isogatni. Közben beszélgettünk, többek között arról is, hogy az országba érkezők vagy kiutazók bizonyos apró engedmények fejében hajlandók honorálni ezzel-azzal a vámtisztviselőknél magatartásukat. Nos, megfogadtam a „jó tanácsot”, én is ezt tettem. Az ember észre sem veszi, hogy mennyire belesodródik az ilyen dolgokba; nem képes a határ megvonására. Ezenkívül a raktárból elemeltem egy szerzámgarmitúrát, s kevesebb volt egy kerékkel nekem — ahogy utólag látom

—, mert három személygépkocsi kerekét is elvittem.

A dolog vége az lett, hogy kiderült, mit tettem és letartóztattak. 1976. október 23-án a kiskunhalasi Járásbíróság lopás és jogtalan előny elfogadása miatt két év négy hónap börtönre ítélte.

— A jogerős büntetést itt Kecskeméten töltötte le?

— Igen. A huszonegy hónapból tizennyolcat a befogadó irodában dolgoztam.

— Hogyan tekint vissza közvetlen a szabadulás előtt a börtönben töltött időszakra?

— Nagyon komolyan próbáltam mérlegre tenni a dolgot. Igyekeztem a benti feladataimat maximálisan elvégezni. Dicsékvés nélkül mondhatom, hogy ez sikerült; felegyelmem nem volt egy sem, hat vagy hét alkalommal kaptam jutalmat.

— Úgy hallottam, hogy a középiskolai tanulmányait is folytatta tovább.

— Valóban, talán ez volt a legnagyobb jutalom és elismerés a munkámért, magatartásomért.

Amikor letartóztattak, a második osztályt végeztem, négy tárgyból nem tudtam levizsgázni. Később lehetőséget kaptam arra, hogy behozzák a tankönyveim és szabad időmben tanuljam. 1977 júniusában öt nap eltávoztat kaptam, elmentem az iskolába és sikeresen lettem a hiányzó vizsgámat. Az iskolában is látták igyekezetemet, s helyzetemet mérlegelve, a nevelőim javaslatára engedélyezték, hogy önálló benti tanulással elkezdjem a harmadik osztályt. Az év elején kaptam ismét három nap eltávoztást, hogy az első negyedéves beszámolóra elmentek az iskolába: ez is sikerült. A szabadulásom utáni napokban pedig leteszem a félévi vizsgámat.

— Úgy tűnik, mégis van magában akarat. — Elég volt egyszer jinkeskedni, megfizettem érte; meg egyszer ilyesmi nem fordulhat elő velem. Kétségkívül a

segítségemre volt mindebben a feleségem, aki fiatal nő léte nem hagyott el — képletesen szólva —, vállalta ő is a büntetésem. Pedig minden oka meglett volna rá, hogy másképp tegyen.

— Hogyan tovább, a szabadulás után?

— Hát... gond az van bőven, de bizom benne, hogy sikerül mindent megoldani. Újsághirdetés útján két válalathoz is küldtem levelet. Megírtam azt is, hogy börtönbüntetésem letöltése után akarok elhelyezkedni. Bizonyára kitalálja a választ! — Igen...

— Nagyon udvarias, de kitérő válasz érkezett mind a két helyről. Nem lepődtem meg... a börtön nem a legjobb ajánlólevél. Na, nagy baj nincsen, hiszen építőipari gépkészelői jogosítványom is van, így az építőiparban is tudok helyezkedni. Természetesen befejezem a középiskolát, tanulom tovább a nyelveket és bizom benne, hogy idővel olyan munkát találok magamnak, amelynek az elvégzésekor hasznosíthatom a tanultakat.

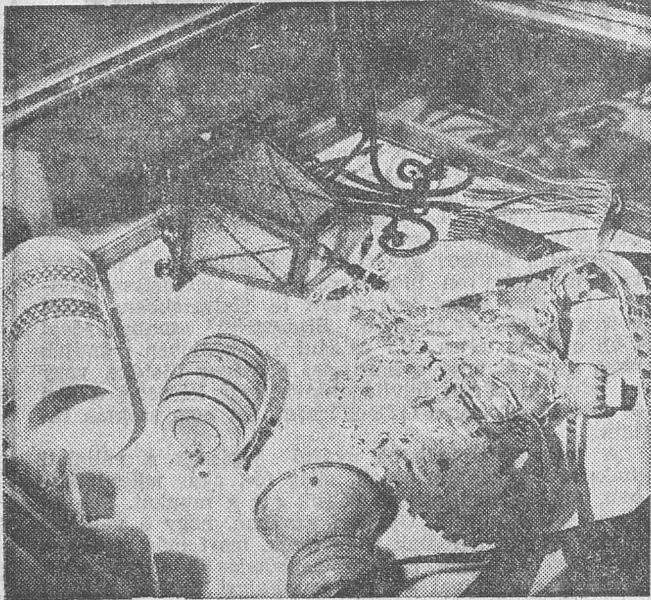
— Lakásuk van?

— A feleségem és a kislányom Szegeden, a nővéreimnél lakik. A sógornóm és a sógorom is volt nálam látogatáson, megbeszéltük, hogy amíg elfogadható lakást nem találunk magunknak, náluk lakhatunk. Szerencsére apám is él még, vele is jó kapcsolatomban, de rá — a korábban említettek miatt — nem támaszkodhatom, s egyébként is hatvanhárom éves.

Tóth Istvánról a nevelői elmondták, hogy a jogerős ítélet kihirdetésétől kezdve készült a szabadulásra. A rábizott feladatokat mindig a legjobb tudása szerint, hibátlanul végezte. A szabad idejének nagyobb részét tanulással töltötte, a munka mellett azt volt a legfontosabb célkitűzése, hogy a középiskolai tanulmányaiiban ne legyen mulasztása.

Bizonyára ilyen ambícióval igyekszik majd pótolni ezután is a hiányzó tanulmányokat. Bentléte alatt szorgalmat, igyekezetből nem közepe, hanem jelesre vizsgázott. D. K.

SZABAD IDŐBEN KÉSZÜLT

... A „GYŰJTŐBEN” ...

... ÉS KALOCSÁN

Szolnok

A hiszékenységet az egyik — ha nem is a legáltalánosabb — emberi tulajdonság. A hiszékeny emberre az Értelmező Szótár a „mindent elhívó” jelzőt adja.

Ilyen emberrel ritkán lehet találkozni, különösen azok között, akik már eltöltötték néhány évet valamely bvt. intézetben, s bőven volt okuk levethözni ezt az emberi tulajdonságot. Ugyan ki hiszi el az újonnan érkezett zárkatársnak, bármily „élethűen” is adja elő, hogy: — „Egyetlen gondom az, mi lesz az utcán hagyott Cadillacem-mel” vagy: — „Mibe is kellene befektetnem azt a három milliót, amit otthon hagytam, míg benn vagyok?”

Ugye, nincs olyan ember, aki ilyen mesének felülne... Vagy mégis van? A kérdésre az alábbi eset talán választ ad. A történetek sorrendjében maguk a szereplők adják elő:

A „kárvallott”:

— Már hét éve járom a börtönöket, azóta, hogy a feleségem elhagyott (?). Ha éppen szabadlábon vagyok, mértéktelenül iszom, s máris kész az új bűncselekmény. Most végre úgy láttam, hogy sikerül az életemnek révbé jutnia, mert találkoztam itt egy volt köhida-i zárkatársammal, aki, ismerve elhagyatottságom, elmondta, hogy van neki egy unokahúga, aki velem szívesen felvenné a kapcsolatot, s ha kiszabadulok, feleségül is vehetem. Ezután kértem az asszonytól — akinek a címét „barátom” megadta — a kapcsolatfelvétel engedélyezését. Meg is kaptam, miután a nevelő úrnak azt mondtam, hogy a volt élettársam az illető.

Nos, leveleket, csomag- és beszélőengedélyt küldtem a címre, melyek a feladás sorrendjében visszaérkeztek „a címzett ismeretlen” jelzéssel. Mit tegyek? Én úgy érzem, ez volt életem egyetlen lehetősége, hogy rendezzem a sorsom! Miért nem ír az az asszony? Vagy félrevezettek?... Segítsen, nevelő úr!

A „jóakaró”:

— Én nem akartam semmi rosszat! Nem is értem, hogy a postás miért irányította vissza a leveleket, hiszen „tudom a címet”, ismerem (?) a rokonaimat! Én diktáltam a levelet a zárkatársammal, akivel már voltunk együtt néhány évet Sopronkőhidán. Én jót akartam! — Nem, nem kaptam semmit a címet! Hogyan is fogadnák el valamit?! — Igen, már voltam büntetve, háromszor is, de nincs kitől tartá-

TUDÓSÍTÓINK ÍRJÁK

nom, nem kaphatom meg a „putnyit”, mivel nem vagyok hosszantartó szabadságvesztésre ítéltető a „látásfogyatékoságom” miatt! (?)

EDDIG SZINTE természetes minden következmény, anélkül is, hogy azt szempontként taglalnánk, hisz magáért beszél az előbbi két „nyilatkozat”.

Hanem ez a mérhetetlen hiszékenységet, vagy inkább a semmibe való „kapaszkodás”, ez már nem annyira természetes. A mindent készpénznek hívó — vagy inkább hinni szerető? — előzetes egy erős, egészséges fiatalember, akinek még minden lehetősége adott egy új élet kezdésére, életének rendbehozatalára.

Ha azonban továbbra is „felül” a más — vagy saját maga — álmodta valótlanágnak, akkor minden bizonnyal hosszú-hosszú időket kell olyan körülmények között töltenie, ahol csak ilyen „ismeretsegek” re” tehet szert...

Ez az eset is józanságra int minden „kárvallottságra” ítélt hiszékenyt, s arra, hogy ráeszméljenek: önmaga sorsát ki-ki maga alapozhatja meg csak. És talán levonja a következtetést minden „jóakaró” is...

Esetünkben az bizonyos, hogy megszűnt a „börtönbarátság”, s ha a saját kárán is, de tanult belőle mindkét fél.

Különös esettel találkoztam a napokban egy előzetes letartóztatottal folytatott beszélgetés során. A nevét nem írom le, bár ez nem is fontos a lezáruló tanulságot illetően.

— Íme a párbeszéd:

— Büntetve volt már?

— Igen, jó néhány alkalommal.

— Milyen bűncselekményekért ítélték el?

— Lopás, jogtalan behatolás, gyermektartási kötelezettség elmulasztása, stb.

— Hogyan került ismét börtönbe?

— Két évvel ezelőtt szabadultam utoljára jogerős büntetéséből. Ekkor egy asszonyval élettársi kapcsolatot alakítottam ki. Rendszeres dolgoztam, mégis a rendőrség „zaklatni” kezdett. Amikor az asszony erről értesült, kirúgott.

Ekkor kértem a „REF”-et, hogy ne zaklassanak; inkább én járok be, mint ők énutánam. De hát az asszony mégis elzavart. Aztán a munkahelyemről is el kellett mennem, mert ott nem volt munkásszállás. Így aztán, hogy megélhetésem biztosítsam, — lop-tam.

A bíróság első fokozatú szabdlábra helyezte, pedig én kértem az ügyész, hogy ne tegye ezt, mert semmi értelme, úgys visszajövök, nekem a börtönben a helyem. Aztán megint lop-tam, mielőtt az ügyem jogerős lett volna. Remélem, most már nem engednek szabdlábra. Majd kapok egy meglehetősen méretű büntetést, természetesen a „putnyinyal” együtt — mert az jár nekem —, és nyolc-tíz évig nyugtóm lesz.

A fenti beszélgetés a Szolnok megyei Bv. Intézet nevelői irodájában hangzott el. Beszélgetőpartnerem harminchat éves, festő-mázoló szakképzett-séggel rendelkező, életerős fiatalember.

Ő zaklatásnak vette a rendőrség ellenőrzéseit, annak ellenére, hogy két nagyvárosból (az egyik a főváros) kitiitot-ták.

Jelenlegi bűncselekmény-sorozatáért a „putnyit” várja, és még mindig nem tanulta meg, hogy ő és a hasonló gondolkodású, életvitelű emberek ellenőrzése a társadalom védelme érdekében szükséges és elengedhetetlen.

A mostani büntetése alatt lesz ideje gondolkodni azon, hogy egész életvitelét meg kell változtatni, ha el akarja érni, hogy a társadalom befogadja és ha bizonyított, akkor feltétel nélkül meg is bizzon benne.

H. I. nevelő

A Heti Híradó XXII. évfolyam 13. számában megjelent keresztretje-vény megfajtása a következő:

Aki tanít, az kétszeresen tanul. Bajban ismerni meg a részvételen barátot.

Könyvjutalmat nyertek: Szilágyi István elítélt, Miskolc; Kocsis Tamás elítélt, Tótközl; Vad Lajos elítélt, Sopronkőhida; Veniga András elítélt, Sopronkőhida; Orsós György elítélt, Márianoszta.

Sopronkőhida

A kultúrbirozság másfél hónappal ezelőtt rajzversenyt hirdetett meg. Pályázni önálló alkotással és másolattal egyaránt lehetett. A rajzok az elítéltek birtokában tartható eszközökből készülhettek, grafit- és szinesceruzával, filctollal és tuszal egyaránt. (A felreértések elkerülése végett jegezzük meg: tustinta csak

azonkál a középiskolai tanulmányukat folytató elítélteknél, szigorított őrizeteseiknél van, ahol az feltétlenül szükséges.)

A pályázat sikerét jelzi az, hogy 35 versenyző összesen 86 pályamunkát adott be.

A rajzpályázat eredményhirdetésére április 3-án — a Sopronkőhidán első ízben megrendezett nyilvános szellemi vetélkedő végén — került sor. Az első helyet Antovszky Tibor elítélt szerezte meg (mel-

lélt rajzának címe: Egy barátom portréja), de külön kiemelés érdemel még Ruttkay József és Sándor Imre elítéltek munkája is. S ha már a nevelő tartok, had említsem meg a szellemi vetélkedő győztesének, Fűrös István elítélteknél a nevét is, aki magabiztos, felkészült versenyzéssel jutott a dobogó legmagasabb fokára.

A győztesek és a helyezettek — a rajzversenyt tizenegyen; a vetélkedőn nyolcan — összesen 2500 Ft értékű könyvjutalomban részesültek.

N. Gy. nev. szolg. vez.

SIKKASZTÓK

Vitéz Székely Mihály

1.

Férjem elvesztését alig hevertem ki, amikor bekövetkezett Józsi tragikus halála. Mély megrendülés, az események nyomán ért lelki megrázkódtatás után jöttem-mentek az életben a különösebb eseményt nem jelentő hónapok. Kocsimánk földműves szövetezeti tulajdonban vétele után változatlanul apám lett a mórifalvi vendéglő vezetője. Anyám, korosodása ellenére, alkalmazottként fűrgend dolgozott apám mellett, én pedig vezettem a postahivatalt anélkül, hogy munkámban bármi csekély mulasztást is észlelhetett volna a rendszeres hivatali ellenőrzés. Éreztem, hogy az eltelt idő alatt asszonyosabb lettem és legnagyobb tanítómesteremtől, az élettől, szerénységet is tanultam. Pontosságomat dicséret, jutalmat, elismerést kaptam. Köztiszteltetben álló ember voltam a faluban, távol a város zajától, ahol szinte minden körülöttem lévő meghalt Józsimra emlékezett. De az idő, minden lelkibetegség nagy orvosa, jó-tékonyan gyógyított engem is.

Negyvenhat nyarán a posta központtól beutalt kaptam a vállalat üdülőbe, Balatonlélle-re. Örültem munkám megbecsülésének és annak is, hogy nyaralni mehetek. Még soha sem voltam olyan helyzetben, hogy két hetet pihenhettem volna, hisz, ha szabadságon voltam, szüleimnek segítettem a vendéglőben.

Az üdülőben újra összehozott a sors Székely Mihállyal, a háború előtt működő Győr megyei vitézi szék vezetőjével. Érdekes a véletlen — gondoltam. Az ismerkedési esten felkért táncolni. Hosszan beszélgettünk sorsunkról, hisz akkor találkoztunk utoljára, amikor Laci ügyében megkerestem és a laktanyában otthagytam, elrohantam tőle.

Lehangolódva elmondta, hogy a vitézi székét és vele sok mindent elsöpört a háború. A közös ismerősökről szólv mesélte, hogy Schleswinger őrnagyról azóta sem hallott, amióta azon az emlékezetes vacsorán részt vettünk, negyvennégy végén a református lelkészek lakásán.

— Na és, mit tud Kárpáthy alezrederéről — kérdeztem.

Székely rám emelte tekintetét és megkérdezte:

— Talán ön tud valamit róla?

— Nem. Nem találkoztam vele a lelkészek estélye óta, őt is és Schleswingeret is akkor láttam utoljára.

Székely viszontkérdéssel válaszolt Kárpáthy iránti érdeklődésemre, én pedig nem mertem újra kérdezősködni felőle. Elmondta önmagáról, hogy felesége nyugatra ment egy német tisztjel negyvenöt elején és valahol Németországban tartózkodik. Ó azóta egyedül él őszülő halántékkal, de még úgy érzi, hogy fiatalosan. A háború befejezése után mindjárt dolgozni kezdett és gépésztechnikusi a Grab textilgyárban. Közvetlensége, köz-

lékenysége imponált nekem és egy pohár konyak után a háború alatti délceg vitéz kapitányt fedeztem fel benne, még most is mosolyogva azon a mesterkedésén, hogy milyen hátsó gondolattal óhajtott feleségül adni Holubnhoz.

Mihállyal egy este vacsorázni mentünk, az üdültől távolabb eső étterembe. Az egyik asztalnál eléggé becsipett társaság mulatozott. Egymás után rendelték nótáikat és függetlenül a zenétől, jó nagykort kurjantgattak hozzá. Valahogy úgy mulattak, amit mindenki igazi cigányprimás a szíve mélyéből utál. Nem is ment a bandának a muzsikálás, unottan, léltelenül, csak úgy immel-ámmal vakarálgattak. Amikor Mihály felhívta rá a figyelmem, felismertem a cigányprimást. Lázár Sanyi volt, a Fehér Hajó egykori híres zenésze.

A cigányprimás otthagytam a becsipett társaságot, egy idő múlva visszament a pódiumra, valahogy úgy, hogy „nekem ebből a társaságból aztán igazán elég.” Ráfektette az arcát a hegedűjére, félíg lehúnyt szempillái alól álmatagon végignézett a jelenlévőkön. A nemes vadak kutathatnak így áldozataik után. Amikor végignézett mindenkit, visszatért tekintete a mi asztalunkhoz. Továbbra is ugyanabban a pózban muzsikált, csak valami furcsa kis fény csillant fel a szemében és mintha elmosolyodott volna: ezek lesznek az én embereim! Biztosabbra igazította a zseb-

MIÉRT?

Már közel egy éve a Heves megyei Bv. intézetben vagyok. Talán a munkám, avagy a bennem rejlő, mindent megismerni kívánó kedv az oka annak, hogy ideszállításon óta figyelem elítélt társaimat. Természetesen együtt örülök velük a jónak, és együtt szomorkodunk, ha valami kellemetlen probléma merül fel. Van azonban valami, ami felett nem tudok és nem is lehet könnyen napirendre térni, s amivel kapcsolatos véleményemet a H. H. hasábjain keresztül szeretném társaimmal közölni. Kinek okulásul, kinek elgondolkoztatóul.

A sajtó, a rádió és a H. H. hasábjairól is értesülhetünk és olvashatunk róla, hogy egyre több javító-nevelőmunkára szóló büntetést szab ki a bíróság. Már ez is elgondolkoztató: hiszen mutatja törvényeink humanitását, s a bizalmat, amely velünk, a bűncselekmények elkövetőivel szemben megmutatkozik. Sajnos azonban sokan nem érzik ezt, ezért aztán alaposan megnőtt azon esetek száma is, amikor a javító-nevelőmunkára ítélt büntetést átváltoztatják szabadságvesztésre. Legalább is ezt tudom feltételezni abból a tényből, hogy intézetünkben rövid időn belül sok ilyen elítélttel találkoztam. Az első kérdés, ami felvetődik bennem: vajon miért?

Miért kerültek ide elítéltek, miért nem tudták helytállni a munkahelyükön? S miért vált szükségessé a szabadságvesztésre történő átváltoztatás, miért nem érte el a kisebb büntetés a célját? Csupa kérdés.

Nézzünk egy esetet. Mátyás József elítélt szintén javító-nevelőmunkára szabadságvesztésre történő átváltoztatásával került intézetünkbe. Eddig büntetve még nem volt, kint gyermeke és felesége várja. Jó szakmával rendelkezik: rádió- és tv-szerelő. Beszélgetésünk során elmondta: vállalata a javító-nevelőmunka megkezdésekor ismertette vele jogait és kötelezéseit, valamint azt az egyáltalán nem elhanyagolható tény, hogy a javító-nevelőmunka letöltése után nem számít büntetett előéletűnek. Közölték vele, hogy amennyiben problémája van, forduljon bizalommal hozzánk, bizhat bennük. S erre mit tett ő? Körülbelül két hét múlva fel sem vette a munkát, igazolatlanul hiányzott, és a felelősségrevonás előtt úgy akart menekülni, hogy kilépett a cégtől. S persze sehol sem helyezkedett el.

Nagyjából a többi eset is

hasonlóképpen zajlott le. Hanem a bírósági ítélet után, amikor megismerték a szabadságvesztés hátrányait, már valamennyien nagyon bánták felelőtlenségüket... Ekkorra már különbséget tudtak tenni a javító-nevelőmunka és a szabadságvesztés között, de későn...

Nincs jogom cselekedetüket bírálni, hiszen én is szabadságvesztést töltöttem elítélte vagyok. Úgy érzem azonban, hogy kötelességem figyelmeztetni azokat, akik még azután kerülhetnek hasonló helyzetbe. Nem lehet igaz, hogy az, aki szereti munkáját, munkakörét — de ha még nem szereti, akkor is — az ilyen büntetés ideje alatt is ne tudna megfelelni a követelményeknek. Mert ugyan a javító-nevelőmunka során is vannak köztartások — szabadságot nem kaphatnak, bérelvonások stb. —, de ezek még sem közelítik azokat, amelyekkel a szabadságvesztés jár, még ha az a legenyhébb fokozatba is tartozik.

Magam és elítélt társaim érdekében szólok tehát: próbáljunk a több millió becsületes dolgozóhoz hasonlóan élni a szabadság után, s ne kockáztassuk meg a kisebb súlyú büntetést, mert akkor már csak a börtönben tehetjük fel a kérdést: miért? Miért?

Sohn János elítélt (Eger)

LABDARÚGÁS

Mit ér a 2:1?

Labdarúgó-válogatottunk a VB előtti utolsó hazai válogatott mérkőzésen a Népstadionban negyvenezzer néző előtt 2:0-ás félidő után 2:1 arányban legyőzte Csehszlovákia legjobb 11-ét. Győztünk tehát, s északi szomszédainkkal szemben továbbra is jó a mérlegünk. S ha nem lennénk másfél hónappal az argentinai VB nyitánya előtt, akkor talán elégedettek is lehetnénk. Am ennek a mérkőzésnek fontos szerepe volt a VB-re való felkészülésben, így nézve a mérkőzést már inkább borúlátók lehetünk.

Válogatottunk nehéz mérkőzésorozaton át jutott ki Argentínába. Igazán jól azonban csak egyszer játszott: a Szovjetunió ellen a Népstadionban. Ekkor csapatunk végig bírta, végig hajította a kilencven percet, s keltett bennünk jogos reményeket. Görögország és Bolívia ellen — hasonlóan a mostanihoz — csak az első félidőben játszottak világbajnoki formában a fiaink. Bolívia ellen szenzációs 45 percet produkáltak, aztán az 5:0-ás vezetés birtokában lefekeztek és az ellenfél vette át a játék irányítását. Emlékszem hogyan „hült” ki a szurkolók lelkesedése a második félidőben, amikor a nemzetközili egy harmadik vonalba tartozó dél-amerikaiak a 0:5 ellenére bemutatott tartottak. De elgondolkoztató csapatunk idegenbeli szereplése is. A görögök ellen az utolsó percekben egyenlítettünk és a szovjet csapatot simán kikaptunk két góllal.

Mire képes hát válogatottunk? A szurkolók optimisták: feledik a rosszat és csak a jóra emlékeznek. S az egyik híres olasz edző szerint: csak az eredmény a fontos. Nos igaz van: a világbajnokság csak az eredmény a lényeges. Senkit sem érdekel majd, hogy milyen játékkal győzzük le, mondjuk az olaszokat. De egy előkészületi mérkőzésen tovább kell látni. Érdekes lett volna, ha Baróti kipróbált volna néhány variációt. Például számitani lehet arra, hogy a sérülékeny Nyilasi vagy Törőcsik egy-egy mérkőzésre kiveshet. Nélkülük viszont milyen összeállításban játszik majd a válogatott? Az utóbbi világbajnokságokon bebizonyosodott, hogy egy-egy sztár már nem dönt el semmit, inkább a „szürke eminenciásokon” múlik a csapat sorsa.

Aki pedig kritikus szemmel figyeli a bajnoki mérkőzéseket, annak nem lehet kétséges: válogatottunk a második félidőben nem leált, hanem elfáradt, nem bírta a maga diktálta tempót. S ez Argentínában valóban végzetes lehet. Az igazi nagy csapatok attól „nagyok”, hogy az utolsó tíz percben is képesek megfordítani az eredményt. A jelenlegi magyar válogatott erre ma még nem képes. Legfőképpen arra, hogy a megszerzett vezetést birtokában „kibekkelje” a hátralévő időt. S ez nagyon kockázatos.

Persze még van idő. Rövidesen befejeződik a bajnokság, s elkezdődik a válogatott felkészítésének intenzív szakasza. Még van lehetőség, hogy pótoljuk a hiányosságokat.

Vélemények a mérkőzésről: Baróti Lajos: — Alapvetően az volt a hiba, hogy kiengedtük a kezünkből a kezdeményezést, s aztán, amikor az ellenfél játéka felgyorsult, nem tudtunk hozzájuk alkalmazkodni, nem találtuk meg játéku ellenszerét. Mégpedig azért, mert emberfogás helyett középpályáink behátráltak területet védtek, a felfejlődő ellenfél sokszor létszámfölényt tudott kialakítani. Elől csupán Törőcsik tartózkodott, s mögötte egy hatalmas térség tatongett, amit elsősorban középpályásainknak kellett volna bejátszaniuk... Tény, hogy tehe-

tetlenül, idegesen ültem a kispadon, s alig vártam a hármaspáncsot. A 2:1-ből okunkunk kell, mert a Mundialon hasonló helyzet nem fordulhat elő.

Waclaw Jazek, Csehszlovák szövetségi kapitány: — Amit az első félidőben produkáltak az tüneményes volt, izelítőt adtak abból, hogy milyen az igazi magyar labdarúgás. Remekül küzdöttek, gyorsak és frissek voltak, viharosak támadtak. Olyannyira, hogy a kispadról rossz volt nézni. Gondolom a lelátón ülők annál inkább lelkendeztek... Nekem leginkább az tetszett, hogy a magyarok a szó igazi értelmében játszottak, nemcsak rohanak. És ami nem tetszett az az volt, hogy sokat szabálytalankodtak. Ez a sok lökdösődés, nekirohanás, fellökés is közrejátszhat abban, hogy kiközöknek a játékból olyankor is, amikor számukra kedvező a ritmus... Azt mondhatom, hogy az első félidő játéka a magyarok a Mundialon akár a legjobb négy közé is kerülhetnek, de a szünet utáni teljesítmény még pontszerzésre sem elég.

Miljan Miljanics egykori szövetségi kapitány, FIFA felügyelője: — Örülök, hogy egy ilyen együttes képviseli Közép-Európát a Mundialon. Egységes, jól felépített, alaposan megszerzett gárda. Látszik, hogy temérdek munka fekszik felkészítésében. Jól megfér a repertoárban az egyéni és a kollektív játék, nem sablonosok támadási módozataik. A védekezésből támadásba átrendülés gyorsasága is megfelelő a mai kívánalmaknak... Mintha nyolc embert eseréltek volna a szünetben a magyarok... Leált a csapat, a védők kapkodnak, a csatárok alig mozognak... A védő- és támadósor közti összhang sem megfelelő... Most már csak a csehszlovákok futballoznak. A világbajnokságon egy ilyen hosszú „áramszünet” végzetes lehet.

Enzo Bearzot olasz szövetségi kapitány: — Nem hiszem, hogy a magyarok erőnléti problémák miatt estek vissza... Az igazat megvallva, nem is számíthattak két hengerlő félidőre, hiszen nem szabad elfelejtenünk, hogy az ellenfél mégiscsak az Európa-bajnok csapat volt. Engem ez a találkozó csak abban erősített meg, hogy nem tévedtem, amikor a sorsolás után azt mondtam, hogy a világbajnokság legerősebb csoportjába kerülünk...

(F. T.)

NB II

Előretör a DVSC

A már hetek óta egyenletesen jól szereplő Debrecen ezúttal Budafokon is nyerni tudott, vereséget szenvedett az Eger, pontot vesztett az Izzó. Idegenben nyert a Kazincbarcika.

Dorog—BKV Előre	2:0
Salgótarján—Várpalota	4:1
Komló—SZMTE	1:0
Olajbányász—Vác	0:2
Volán—Kazincbarcika	0:1
BTASK—KKFSE	2:0
MAV-DAC—V. Izzó	0:0
Budafok—FVSC	1:2
Füzfő—Szekszárd	2:0
BVSC—Eger	3:0

1. Salgótarján	29	17	7	5	53-24	41
2. V. Izzó	29	16	7	6	43-19	39
3. Kazincbarc.	29	16	7	6	51-28	39
4. DVSC	29	17	4	8	38-31	38
5. Eger	29	14	8	7	45-32	36
6. Dorog	29	13	7	9	30-25	33
7. Budafok	29	12	7	10	46-34	31
8. Vólán	29	10	11	8	38-35	31
9. Vác	29	12	7	10	33-30	31
10. SZMTE	29	11	8	10	37-28	30
11. BTASK	29	10	9	10	30-32	29
12. FVSC	29	8	12	9	37-36	28
13. Komló	29	10	7	12	30-37	27
14. Füzfő	29	10	7	12	42-53	27
15. Olajbányász	29	9	7	13	35-25	25
16. KKFSE	29	5	14	10	38-49	24
17. BKV Előre	29	6	8	15	27-43	20
18. Szekszárd	29	6	7	16	29-56	19
19. MAV-DAC	29	6	5	18	30-55	17
20. Várpalota	29	5	5	19	32-62	15

NB I

Győzött a két bajnokjelölt

Sem a bajnoki cím sorsa, sem az, hogy a Szegedet, melyik csapat kíséri a második osztályba — nem dönt el az utolsó előtti fordulóban. Szerdán a Népstadionban az Ú. Dózsa 4:2-re, a Bp. Honvéd 3:2-re győzött, s így még mindkét együttes megszerezheti a bajnoki címet. Érdekes, hogy az újpestiek és a kispesiek is 3:0-ra vezettek a Vasas, illetve az FTC ellen.

Nagy harc folyik a 3. helyért

Ú. Dózsa—Vasas 4:2 (3:0)

A Népstadion közönségének ámulatára az Ú. Dózsa 23 perc alatt háromgólos előnyt szerzett a Vasas ellen. A Vasas-vedelem rövidzárlatait kihasználva a „szemtelenül ügyes” Fekete szerezte meg a vezetést (1:0), aztán Kolár beadását Nagy küldte a hálóba (2:0). A harmadik gól története: Fekete szabálytalanul akadályozta a 16-oson belül, a kíméletlen ítéletvégrehajtó Fazekas tette (3:0). Vajon ekkora különbség volt a két csapat között? A védekezésben feltétlenül. Mindenki számára megdöbbentő taktikai megfontolásból a támadást szervező Müller (aki a gyors csatárok ellen egyedül kevés) sokszor utolsó védő volt a tehetséges Híres helyett, így tulajdonképpen megoldatlan maradt a csapat védekezése, rohamra pedig alig futotta erejéből. Az Ú. Dózsa érthetően kihasználta a nem várt előnyt, támadásainál tetszés szerint játszódhatott. Fekete még két gólt szerezhetett volna, míg a Vasas az első félidőben összesen kétszer veszélyeztetett.

A második félidőben előnye birtokában az Ú. Dózsa (akárcsak a válogatott a csehszlovákok ellen) saját ritmusát lelassította, könnyelműsködött, s ezzel lehetőséget teremtett a Vasasnak, hogy rendezte sorait. De ennek csupán egyetlen jele volt, amikor Kovács a

az MTK-VM és a Videoton között. A két csapat biztosan győzött és szombaton Székesfehérvárott az egymás közötti mérkőzésen dönt el a sorrend.

A szombat utolsó forduló párosítása: Honvéd—Vasas, FTC—Ú. Dózsa, Videoton—MTK-VM, Csepel—MÁV Előre, Kaposvár—Pécs, Békéscsaba—Rába, Haladás—DVTK, Dunaújváros—Tatabánya, SZEOL—ZTE.

kapu előtti kavardás után szépitett (3:1). Mindez csupán fellángolásnak bizonyult, mert az Ú. Dózsa ismét volt ereje az újításra és így Fazekas a különben kitünően védő Mézsaáros bombagólt lőtt (4:1). Az utolsó percben Zombori szépitett az eredményen (4:2).

TOVÁBBI EREDMÉNYEK

Bp. Honvéd—FTC	3:2 (2:0)
MTK-VM—Szeged	6:0 (2:0)
Csepel—Diósgyőr	1:0 (1:0)
Dunaújváros—Pécs	3:1 (2:1)
Kaposvár—MÁV El.	1:1 (1:0)
Videoton—Tatab.	4:1 (4:0)

GÓLLÖVŐLISTA

- 24: Fazekas (Ú. Dózsa).
- 19: Fekete (Ú. Dózsa), Kozma (Bp. Honvéd).
- 17: Kiss (Pécs), Szabó (Videoton), Szokolai (Ferencváros), Váradi (Vasas).
- 16: Nagy L. (Ú. Dózsa).
- 15: Weimper (Bp. Honvéd).

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. Ú. Dózsa	33	19	12	2	94-45	50
2. Bp. Honvéd	33	21	6	6	65-22	48
3. MTK-VM	33	18	10	5	56-28	46
4. Videoton	33	17	10	6	76-45	44
5. Vasas	33	15	12	6	58-40	42
6. Diósgyőr	33	11	13	9	42-34	35
7. Dunaújváros	33	12	11	10	57-52	35
8. Tatabánya	33	12	10	11	48-54	33
9. Ferencváros	33	11	11	11	53-50	33
10. Csepel	33	11	8	14	45-55	30
11. Békéscsaba	33	11	7	15	40-57	29
12. Pécs	33	10	8	15	42-47	28
13. Haladás	33	9	9	15	41-54	27
14. Zalaegerszeg	33	8	11	14	37-67	23
15. Rába	33	6	13	14	37-49	25
16. MÁV Előre	33	8	6	19	42-77	22
17. Kaposvár	33	7	7	19	31-61	21
18. SZEOL	33	6	6	21	35-74	18

NŐI KÉZILABDA EK

Berlinben maradt a kupa

A budapesti és a berlini piros-kékek küzdelméből az NDK-bajnok kézilabdázók kerültek ki győztesen (19:14). A TSC Berlin csapata 1974-es győzelme után boldogan vehette át a legjobb európai bajnokságnak kijáró kupát Janis Grinbergastól, a Nemzetközi Kézilabda Szövetség alelnökétől.

A szovjet szakember az Európa Kupa-döntőről: „33 gól esett, a közönség tehát megkapta amit várt. A szakembereknek viszont látniuk kellett, hogy mindkét csapat saját színvonala alatt védekezett. Különösen a Vasas volt ideges, sok technikai hibát is vétett. Az okot nem nehéz megtalálni. A magyarokat eleve nyomasztotta az a tudat, hogy a kupa sorsa egyetlen és az ellenfél otthonában lejátszott mérkőzésen dől el. A Nemzetközi Kézilabda Szövetség vezetőinek az a véleménye, hogy rá kell térni a visszavágós rendszerre, de ehhez a kongresszus döntése szükséges.”

Csik János, a Vasas edzője, sportszerűen elismerte: „A TSC megérdemelten nyerte az Európa Kupát”. Csapata így is eddigi legnagyobb nemzetközi sikerét érte el, bár a döntőben kevesebbet mutattak a lányok, mint amennyit tudnak. A hazai pálya előnye az ellenfélnek nagyobb önbizalmat is adott, ez különösen a játék első perceiben mutatkozott

meg, amikor a magyarok hibáit kihasználva, a berliniek gyorsan elhúztak két góllal és ezt nem sikerült behozni.

Azért az ötgólos vereség ellenére volt a mérkőzésnek egy olyan pillanata, amikor megfordulhatott volna a kocka. Az első félidő vége előtt néhány másodperccel Sterbinszky büntetőt dobantott, azt Ursula Müller lábbal védte, a labda előreszállt a berlini játékosokhoz és így a remélt egyenlítés helyett a magyar szempontról 7:9-re alakult az első 25 perc eredménye.

Az Európa Kupa győztes együttesével természetesen, Kurt Lauckner edző nagyon elégedett volt. Véleménye szerint a küzdelem dominált, nem volt szép játék. Taktikailag győztek. „Minden alkalmat megragadtunk, hogy megfigyeljük a budapestiek játékát, s ennek alapján dolgoztam ki a hadrendet.”

Ezen a mérkőzésen pályára lépett a világ legjobbjának tartott két játékos: Sterbinszky Amália és Kristina Richter. A német játékos nyolcszor írta be a nevét a góldobók közé, a magyar 11-esnek csak négyszer sikerült bevennie a hálót. Végül külön őrizték, először Cwilich, majd az ő sérülése után Gabrielle Koch. Sterbinszky mégis megtette a magáét és jól játszott Csikné is (6 gól). A csapat többi tagja azonban nem tudott úrrá lenni bizonytalanságán.

VB... VB... VB...

Franz Beckenbauer nélkül szerepel az NSZK válogatottja a VB-n. Schön csapatának gyengébb teljesítményei után az utóbbi időben egyre gyakrabban lehetett hallani az 1974-es világbajnok csapat kapitányának esetleges visszatéréséről. Az NSZK Labdarúgó Szövetségének vezetői immáron sokadszor tárgyalásokat kezdeményeztek Beckenbauer jelenlegi egyesülete, az amerikai Cosmos vezetőivel, ám a megbeszélések nem vezettek eredményre. Az egyesült államokbeli klub elnöke kijelentette: nem nélkülözhetik ilyen hosszú időre legjobb játékosukat, hiszen közönségük, amely nagyobb részt bérlettulajdosokból áll, ezért váltotta meg előre a jegyét, hogy Beckenbauer láthassa.

kezni, akiket Chilében, Argentínában és Dél-Amerika egyéb diktatúráiban legerősebb emberi jogtól is megfosztanak.

Helmut Senekovich, osztrák szövetségi kapitány megevezte negyvenes keretét. Különös meglepetés nem érte ennek kapcsán az osztrák szurkolókat, mindenki szerepel benne, aki az előkészületi mérkőzések során szóhoz jutott. Így az idegenlégiósok — Krieger (Bruges), Hattenberger (Stuttgart), Hickersberger (Düsseldorf), Jara (Duisburg), Kreuz (Feyenoord), Tiedl (Standard Liege) — is teljes létszámban a kapitány rendelkezésére állnak. A keret érdekessége, hogy két másodosztályú játékos, Tornbirt és Schachner is helyet kapott benne.

Az NSZK válogatottja szerdán Stockholmban, Svédország csapata ellen játszotta a világbajnokság előtti utolsó nemzetközi előkészületi mérkőzését. A svédok nyertek 3:1-re.

Claudio Coutinho, brazil szövetségi kapitány kijelölte a negyvenes keretét. A jelöltek között szerepel Luis Pereira, a spanyol Atletico Madridban játszó sóprógetó is, akinek világbajnoki szereplése sokáig kétséges volt.

Jose Antonio Roca, mexikói szövetségi kapitány kijelölte a világbajnoki részvételre esélyes negyven labdarúgót. Közülük 23 játékosal rövidesen edzőtáborba vonul, s végül 22-en utaznak Argentínába.

ASZTALITENISZ

Sparta Prága—Bp. Spartacus 5:2

Az EK tavalyi győztesének magabiztosságával lépett asztalhoz a Sportsarnokban a Sparta Prága a Bp. Spartacus ellen a kupafináléban. Gyorsan kiderült, hogy nem volt elbizakodott: viszonylag rövid idő alatt 4:1-es vezetést szerzett, s Sidó Ferenc, a Budapesti Spartacus kilencszeres világbajnok edzője hiába utogta jó tanácsait a palánk mögül. Nem kellett statisztikusnak lenni ahhoz, hogy feltűnjön az érdeklődőknek: a magyar versenyzők elvesztett első játszmákban nem tudtak 14 poén fölé kerülni, s későbbi egykezetük is gyakran eredménytelen maradt.

Timár időnként úgy játszott Kunz ellen, mintha egy kedélyes összejövetelen pingpongozott volna (1:0). Klampár három játszmában végül simán egyenlített Ovcarikkal szemben (1:1). A futballistalábú Orlovskinnak (Gergely párospartnerének) nem okozott gondot még Jónyer sem (2:1), akárcsak Kunznak

Klampár (3:1), majd ismét Orlovskinnak az indiszponált Timár (4:1).

Röpke ideig tartó fordulat következett ezután, felcsillant a Bp. Spartacus előtt a remény, mert Jónyer Ovcarik ellen szépitett (4:2), majd Klampár megnyerte első játszmáját Orlovski ellen. A kötéldíszes csehszlovák versenyző azonban nem esett kétségbe, Klampár viszont ritmust, majd találkozózt vesztett, s így a csehszlovák csapat neve került fel ismét a kupára. Klampár on egyébként sok múltot, ha nem vesztik Kunz ellen, talán másként alakul a végeredmény. Igazolása viszont van a kitűnő versenyzőnek: betegeskedett a mérkőzés előtt.

A mérkőzések sorrendben: Kunz—Timár 2:0, Klampár—Ovcarik 2:1, Orlovski—Jónyer 2:0, Kunz—Klampár 2:1, Orlovski—Timár 2:0, Jónyer—Ovcarik 2:0, Orlovski—Klampár 2:1.

Végeredményben: Sparta Prága—Bp. Spartacus 5:2.

RÖVIDEN

Valéry Giscard d'Estaing, Franciaország elnöke nemrégiben fogadta a világbajnokságra készülő labdarúgókat. Kilitáiba helyezte, hogy az ultramodern Concorde-repülőgéppel utazhat a csapat Argentínába, ha Buenos Airesben engedélyezik a leszállást. Esetleg útítársaknak csatlakoznak az irániak, akik előkészületeiket Franciaországban fejezik be május 11-26. között.

Dr. Dékány Ferenc, a Ferencváros volt válogatott labdarúgója Kubába készül — edzőnek.

Ernst Happel, a volt híres osztrák labdarúgó nem mindennapi két feladatot lát el. Ő az edzője a belga bajnokság első helyén álló Bruges csapatának — és Hollandia válogatottjának. Most, a világbajnokság előtt, érthetően nagyon elfoglalt. De nincs baj! Külön repülőgépe van, saját személyi pilótával.

Sepp Maier, a nyugatnémet labdarúgó-válogatott híres kapusa szorgalmasan tanul spanyolul: „Argentínában spanyolul akarok válaszolni a riportereknek” — adta meg a magyarázatot. Majd még hozzátette: „Különösen ennek a következő világbajnokságon is hasznát vehetem... 1982-ben, Spanyolországban.”

Ülést tartott Frenzenben az Európai Úszó Szövetség, előkészítették a május 5-i kongresszust, amely Drezdában lesz. Novák Ilonka, a testület magyar tagja elmondta, hogy a leközelebbi úszó és vízilabda Európa-bajnokság rendezését Róma, Split és Várna kéri.

Tizenöt amerikai és kanadai városban léptek fel a műkorcsolya- és jégátné világbajnokság befejezése után a legjobban szereplő versenyzők. Mindenütt óriási sikere volt a „társulatnak”, s főként a szovjet Rodnyina—Zajcev párosnak.

Nyolc sportágban versengenek ebben az évben Pécsért és Komlón Baranya megye és a jugoszláviai Eszék női és férfi kézilabdázói, labdarúgók, tekezők, kosárlabdázók, teniszesek, atléták, sakkosok.

TUDOMÁNY TECHNICA

Új alapanyagok az élelmiszergyártásban

Nagy-Britanniában nemrég került forgalomba az algából készült kenyér, amelynek ropogós héja van és enyhén zöldes a belseje. Állítólag ez a kenyérfajta jelentősen megjavítja a vérkeringést. Ezt a tulajdonságát azonban magas hőfok hatására elveszíti, ezért sütéséhez speciális módszereket dolgoztak ki.

PULYKAKOLBÁSZ

Az Egyesült Államokban kutatásokat folytattak azzal kapcsolatban, hogy hogyan lehetne felhasználni a baromfihúst, például a pulykahúst, kolbászkészítésre. A nehézséget az okozza, hogy a pulykahús fehér. Egyes kutatók azt javasolták, hogy a pulykakolbászt vörösréppel színezzék. Megkísérelték egy szintetikus festőanyag, az úgynevezett annato alkalmazását is. A pulykahús azért látszik különösen alkalmasnak a kolbászkészítésre, mert nagy a vízfelvevőképessége, ami a termékek tartóssága szempontjából fontos tulajdonság.

GYAPOTCSEMEGE

New Orleansban egy kutatócsoport új, étvágygerjesztő élelmiszer készített, amely véleményünk szerint erős konkurrenciát jelenthet a hamburger szá-

mára. Az új étel gyapotmagból kivont fehérjéből készül, amelyet húselessel és vízzel kevernek össze. Az új termék 90 százaléka fehérjéből áll.

ÚJ ÉDESSÉG

Az újonnan felfedezett anyag, a monellina egy fehérjevegyület, amely 3000-szer édesebb a cukornál. Ezt a vegyületet egy trópusi kúszónövény gyümölcséből vonták ki, amely leginkább a vörösréppel hasonlít. Ez a növényfajta Guineában, Nigériában, Kongóban, Szudánban és Dél-Rhodesiában található. A gyümölcs szétrágása után még sokáig érezhető annak édes íze.

SZÓJASAJT

A szójából készült „tej” és „sajt” látszólag semmiiben sem különbözik a tehéntejtől és az abból készült sajtól, illata is éke azonban más. A szójából készült termékek azonban nemcsak olcsók, hanem nagyon egészségesek is. A szójatej 89,5 százalék vizet, 3,15 százalék zsírt, 3,19 százalék fehérjét, 2,96 százalék cukrot, 0,46 százalék meszet és 0,74 százalék egyéb anyagot tartalmaz. Nem lehet csodálni tehát, hogy ez a 2000 éves ázsiai táplálék más kontinenseken is egyre népszerűbbé válik.

A világ legnagyobb automatája

Ismeri a világ legnagyobb automatáját? A válasz: a telefonhálózat! Ezek az automata 400 millió készüléket kötik össze egymással a Föld körül. Mindegyik mindegyikkel fel tudja venni a kapcsolatot, a 8 millió mellékállomás mindegyikét.

Aki egy telefonszám feltárcsázásával hívja néhány száz kilométer távolságra vagy egy másik kontinensen levő partnerét és másodpercek múlva már a „vonalban van”, aligha gondolkozik el arról, micsoda „munkájába” kerül a világ legnagyobb automatájának e kapcsolat létrehozása. Már egy helyi beszélgetéskor 300 reléértékező és 300 egyéb szerkezeti elem működik, egy interkontinentális beszélgetéskor pedig 5500 érintkező és 25 000 szerkezeti elem!

És ezeket a berendezéseket alaposan igénybe veszik: naponta világszerte több mint 1 milliárd telefonbeszélgetésre kerül sor. Ezek során az emberek annyit beszélnek, mint ha 2 milliárd ember 24 órán keresztül szünet nélkül telefonálna. A telefonhálózat összeköttetések hosszúsága is valószínűleg csillagászati számot tesz ki. Az összes összeköttetések hossza 3 milliárd kilométer. Ez a Föld-Nap közötti távolság hússzorosa. Ha egy ilyen hosszú vezetékben keresztül folytatnánk beszélgetést, az csak négy óra múlva lehetne meghallani a vezeték túlsó végén.

Az összeköttetések 3 milliárd kilométerből 1 milliárd a helyi hálózatok, 2 milliárd a kábelek és mikrohullámú össze-

köttetések hossza. Az utóbbiakhoz tartoznak azok a berendezések is, amelyek az interkontinentális beszélgetéseket teszik lehetővé: 40 tengeri kábel és 14 távközlési műhold, amelyeket 180 földi rádióállomásról lehet igénybe venni, mint telefoni hírközvetítőket.

A távbeszélő hálózat, mint világméretű automata funkcióját azonban csak az automata közvetítő berendezések teszik lehetővé. A világon az összes telefonkészülék 98 százaléka ilyen automatákhoz csatlakozik és a kívánt összeköttetést közvetíti a hívott szám tárcsázásával. Ezzel szemben évről évre csökken azoknak a telefonálóknak a száma, amelyek leemelésekor a telefonos kisasszony vagy a vállalati telefonközpont jelentkezik.

Az automata vonalválasztót, amely a gyűjtő gőcpontjában — a telefonkészüléken tárcsázott számok sorrendjét irányítva — önállóan létrehozza az összeköttetést, már 1889-ben feltalálták az Egyesült Államokban. A telefonforgalom automatizálásában azonban Németország járt az élen. A távközlést 1923-ban a felső-bajorországi Weilheimben automatizálták.

A Német Szövetségi Köztársaságban az összes külföldi beszélgetésnek 97,5 százaléka tárcsázható már, még Andorra, Japán, vagy Dél-Afrika is.

De már most kirajzolódik egy újabb lépés a jövőbe: már ebben az évben megkezdődik az „elektronikus telefonkor”.

Pusztító kőolaj

Új, egyszerre nagyon konkrét és egyben jelképes fogalom vonult be a francia köznyelvbe: a mazutolt madarak kiáltanak az újságok szalagcímében, ők vádolnak a televízió képernyőjén, az újságok fotóin.

A mazut, a kőolaj Bretagne előtt két hete hajótörést szenvedett Amoco Cadiz szupertankhajó tartályaiból került a tengerbe.

A kőolaj elpusztítja a parti flórát, megfojtja a mélyben a halakat, megmérgezi az osztályukat — a franciákat a legmélyebben a tengeri madarak sorsa érinti. Bretagne rózsaszín szikláin valószínűleg szaladai voltak a tengeri madarak vonulásának: kevés helyen él Európában annyiféle szép és ritka szárnyas, mint ebben a térségben.

A 2000 négyzetkilométeres olajfolt számos madárfajta számára végzetes. A tengerből szerzik táplálékukat, ott azonban, ahol a mazut lebeg a víz felszínén, nincsenek halak — és a sirályok vagy kormoránok vagy a sarki alkák leszálnak az olajfelületre, a következmények végzetesek számukra. Tollaik összeragadnak és nem tudnak — vagy csak nagy erőfeszítéssel képesek — repülni. A tollak szigetelőképesége csökken, így testük kihűl. Végül pedig, ha megpróbálják tisztítani magukat csőrükkel szervezetükbe kőolaj kerül — és a mérgezés elkerülhetetlen.

Grentben a bretagne-i természetvédő társaság állított fel egy előre gyártott barakkokból álló központot a „mazutolt madarak” mentésére. Amikor két héttel a katasztrófa kezdete után ide látogattunk, még mindig érkeztek férfiak, gyerekek, plasztikusakokba csomagolt madártemekkel.

Itt az életben levő madarak ritkák és megmentésük nem könnyű. A mazutolt állatokkal meg kell tisztítani a szárnyukra ragadt fekete anyagot, meg kell akadályozni, hogy ők maguk próbáljanak tisztálkodni, rá kell venni őket — néha erőszakkal —, hogy táplálkozzanak. Általá-

ban sokkhatás éri őket, amikor körülöttük az elemek hirtelen egészen másképpen kezdenek viselkedni — ezért nyugalomra van szükségük, legalább két-három hétre, hogy magukhoz térjenek.

A bretagne-i természetvédők nem sok illúziót táplálnak: több mint ezer madarat vittek be hozzájuk — mindössze hatvanat sikerült életben tartani.

Lóismeret

Vízzintes: 1. Egy külföldi lapban olvastuk (folyt a fűg. 15. sz. sorban; zárt betűk: E, S, R, Y, N, E). 15. Régi puskajelzője. 16. Független emirátus a Perzsa-öbölben. 17. Új-Guinea és Melanézia egy részének bennszülött őslakosa. 18. Lakószint. 20. Borul. 21. Nagyon szereti a hasát. 22. ... nullus (RES=gazdátlan jóság). 23. Francia regényíró. 25. Földünk fejlődésének bizonyos szakasza. 26. Esőzés következménye. 27. Pihen. 28. Folyóágy. 29. Jó ízű. 31. A rádium vegyjele. 32. Hóni. 34. Allé. 35. Új-Zéland őslakossága. 37. Végzetes, elkerülhetetlen. 39. Startolni kezd! 40. Ervekkel alátámaszt, magyaráz. 42. Lakat. 43. Tudakozódás egy ismeretlen személy iránt (két szó). 44. Megteszi az első lépést a sakkbán. 45. Nem bírja az iramot. 48. Kórsár németül (KORB). 49. Magyar származású szobrász (Amerigo). 51. ... Nagy Mária szénész. 52. Légtűrőződési jelenség. 54. Kiejtett betű. 55. Művészi, mázas égetett cseréntárgy. 57. A vezértüri nyakában van. 58. Teknő igéje. 59. Elhunyt színművész (Pál). 60. ... király (Lao szerzeménye). 62. Az Eurázsiai hegységrendszer fontos hegység-csomópontja. 63. Például az áoritis. 64. KN. 65. Becézett női név. 67. Állat. 68. Európa-bainok női asztaliteniszgárda. 69. Polznól részlet. 70. Szénész (Katalin). 72. Tétrész. 73. Urhögyszer. 74. Azon ok miatt. 76. Professzor. 78. Alttartó szó. 79. Üszönző, biztató.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15													
16													
22													
27													
35	36												
40													
44													
49													
54													
60	61												
65	66												
70													
75													

Fügőleges: 2. Belorusz város a Szomszolyó mellett. 3. ... Montand. 4. Község a Mezőföldön. 5. Könyvörög. 6. Sajt. 7. Kikötőváros a dalmáciai partvidéken. 8. Oszlályzat. 9. Tévélender az NSZK-ban. 10. Az argon vegyjele. 11. Gazdaságot fejleszt. 12. Férfinév. 13. Az egyik szülőhöz jobban ragaszkodik. 14. Házil szárnyas himje. 15. A vízsz. 1. sz. sor folytatása (zárt betűk: L, G, Z, A). 19. Kérdőszó. 21. Pulóver lesz belőle. 24. Íme

betűi keverve. 25. Erejét veszti. 28. Francia költő, I. Ferenc, majd Navarrai Margit pártfogoltja. 30. Tisztít. 32. Uralma alá hajt. 33. Francia államférfi, bíboros (Jules, 1602-1661). 36. A házastárs anyja. 38. Tölténytartó. 39. Keresz. 41. Törvényes. 43. Csavargó, vándorló. 48. Hamzék legnagyobb fi. 49. Nomenmechanikai és optikai üzem. 47. Egyetem. 48. Főiskolák élén állnak. 48. Zsebtolvaj igény. 50. Intarziás. 53. Va-

lamily alakulatot lóval ellátó. 55. Rézesül. 56. Az ilyen épület is lehet műemlék. 59. Egyetemi tudományág. 61. Egy régi, kiváló labdarúgó német beceneve. 63. Mértani test. 64. Egyik oldalán fényes szövet. 65. Szorgalmas rovar, névelővel. 68. Erdő törpe. 69. Jobb ... mint kapni. 71. Bár betűi keverve. 72. Ponty. 74. Szezs ital. 76. TS. 77. Igeköte.

Beküldési határidő: 1978. V. 6.

KIS TÖRTÉNETEK

Híres emberekről

Egy évszázaddal később Molière nyíltan megfogalmazta annak a drámaírói gyakorlatnak a jogosságát, amellyel a maga művébe innen-onnan „áttemel” egyes részleteket vagy szerkezetet, keretet, alapötletet. — Az ember onnan veszi jó dolgait, ahol találja — vallotta Molière —, s bizony Shakespeare sem érzett lelkiismeretfurdalást, ha „idegen forrásból merített”.

Egy gyenge drámaíró egyszer felelősségre vonta az „Avoni hatyú”-t, mivelhogy valamelyik szerzeményéből egy teljes jelenetet saját művébe ültetett át.

— Ennek csak örülhet, barátom — felelte Shakespeare. — Nem történt más, minthogy egy leányt kiragadtam rossz környezetéből, és jó útra vezettem.

★

Lola Montez, a hírhedt spanyol táncosnő, I. Lajos bajor király kedvese, aki olyan hatalomra tett szert, hogy minisztereket buktatott meg, az 1848-as forradalom után nem maradhatott tovább Münchenben. El kellett hagynia hódítási színhelyét, Bajorországot, s nemsokára útnak indult Amerika felé.

A királyi kegyencnő, az elkényeztetett szépség

ugyanazon a gőzösnő, a Humboldt fedélzetén hajókázott Amerikába, mint az újvilági körútjára induló Kossuth Lajos. Pulszky Ferenc, Kossuth kísérője Életem és korom című emlékezéstörténetében megírta: a szép táncosnő, a magyar hitvesek nagy bosszúságára, folyvást kereste az alkalmat, hogy a „híres” Kossuth Lajosot megszólíthassa. Mivel amolyan régebbi fajta volt a hajó, nem tudtak az utasok egymás elől kitérni, a találkozások sűrűn ismétlődtek, s Kossuthot mindegyikben feszélyezte Lola Montez bájoskodása. Megkérte Pulszkyt, hogy valamiképpen szabadítsa meg a tolokodó szépleánytól.

Röviddel eztán Kossuth az ebédőlőli kabinja felé indult, s Lola Montez ismét elébe toppant:

— Táborkok! — szólította meg kihívóan —, ha megint háborút visel Ausztriával, adjon nekem egy huszáregimentet!

A Kossuth mellett haladó Pulszky erre éles hangszóval megjegyezte:

— Meg vagyok győződve, kisasszony, hogy egy huszáregimentnél kevesebb nem is elégítheti ki...

A röpöszt hatott, Lola Montez többé nem alkalmatlankodott Kossuth Lajosnak.

Barnard professzor nem operál

A szívátültetés úttörője a jelek szerint kénytelen feladni sebési pályafutását. Az utóbbi hónapokban Christian Barnard professzor súlyos izületi bántalmi miatt több műtétet asszisztenseire bízott. Az izületi gyulladás néha már lehetetlenné tette számára a munkát, főként a csuklóját fájlalja.

A fókvárosi Groote Schuur kórház vezető orvosa 11 évvel ezelőtt új fejezetet nyitott a gyógyítás történetében: Barnard hajította végre az első sikeres szívátültetést, amelyet orvosi körökben kezdetben kételkedéssel és értelmességgel fogadtak, majd az eredmények nyomán máshol is sikerrel alkalmazták az egyébként gyógyíthatatlan szívbetegek esetében.

Az ABC amerikai televíziós hálózatnak adott interjújában a jelenleg New York-ban vendégkedző professzor elmondta, hogy nem fordított teljesen háttal hivatásának; elméleti munkával, írással és irányítással akarja segíteni orvoskollégáit. Barnard már diákkorában észlelte magán a reumatikus gyulladás tüneteit. „Ez természetesen nagyon elkeserített, de szerencsére a betegség eddig nem súlyosbodott — fűzte hozzá. — Elégedett vagyok már azzal is, hogy 20 éven át végezhettem sebési munkámat.”

Rövidlátás és intelligencia

Ami eddig előítéletnek tűnt, azt most megerősítették a tesztek: és anak a karikatúrának, mely az osztály legjobb tanulóit rövidlátó szemüvegesnek ábrázolja, legalább részben igazra van: a legújabb vizsgálatok szerint, melyet 17 000 angol, skót és walesi gyermek körében hajtottak végre, teljes bizonyossággal megállapítható a kapcsolat a rövidlátás és az intelligencia között. A szemüveget viselő tanuló — legalábbis statisztikai átlagban — ravaszabb, mint szemüveget nem viselő társai. És ha egy cég személyzeti vezetője okos munkatársat keres, akkor a jövőben már a pályázó orráról leolvashatja, hogy megfelelő ember-e az állás betöltésére.

Ezzel a statisztikailag megerősített megállapítással, hogy az intelligens emberek szemüveget viselnek az orrukon, természetesen óvatossá kell válni, ugyanis nem minden intelligens ember visel szemüveget és nem minden szemüveg mögött rejlik ravasz fej. Az angol tanulmányok azonban az az eredménye, hogy kezdeményezői többé nem kételkednek az intelligencia és a rövidlátás összefüggésében.

Nem tisztázott azonban, hogyan kell a tanulmány eredményét helyesen értelmezni. C. S. Peckham tudós, aki a vizsgálatokat vezette, természetesen a legkézzelfoghatóbb magyarázatból indult ki: annak, aki többet ír és olvas, könnyebben elromlik a szeme. A szemüvegviseles eszerint a nagyobb szorgalom következménye lenne. A szemorvosok természetesen régóta tudják, hogy ez téves értelmezés lenne, mert gyakori használatlaltal nem lehet a szemet „elrontani”.

Szélesen elterjedt az az előítélet, hogy rövidlátók nem tudnak jelentős sportteljesítményeket felmutatni és ezért érdeklődésük a szellemi tár-

gyak felé fordul. Így alakult ki a könyveit bújó rövidlátó lépe, aki rossz szeme miatt gyengének érzi magát a játékokban és a sportban. A rövidlátó gyerekek többsége azonban Nagy-Britanniában mégis nagyon aktív sportolónak bizonyult. Közülük a legtöbben jó tornászok és úszók voltak.

A 17 000 gyermek közül 403 volt kifejezetten rövidlátó. Ezek mind olvasásban, mind számolásban felülmúlták osztálytársaikat. Mielőtt a gyerekek elérték volna 11. életévüket, hosszabb ideig figyelték, hány könyvet olvasnak szabad idejükben. A rövidlátók több mint kétszer annyit olvastak, mint az összes többi; jelentősen bővítették szellemi látókörüket.

A szülők és tanítók megkérdésénél is a szemüveges gyerekek bizonyultak a legjobbaknak. A szülők belátóknak, szorgalmasoknak, lelkiismereteseknek és becsvágyóknak jellemezték őket. Anélkül képzik el házfeladatukat, hogy a szülőknek figyelmeztetniük kellene őket erre. A tanárok tájékozottaknak, sokoldalúan érdeklődőeknek és intelligensnek tartották a szemüveges gyermekeket; szerintük ezek figyelmesen követik az oktatást és minden leckénél gyors előrehaladást értek el.

Logikus magyarázat még nincs arra, hogy miért intelligensebbek a rövidlátók. Peckham nagyon szerényen egy olyan magyarázatot kockáztat meg, hogy mivel a rövidlátásra való hajlam öröklődik, az érintett családokban talán nemzedéken keresztül kialakul a tudásvágyra és a szorgalomra való hajlam. Ezekkel a gyerekekkel már velük születik a megismerés vágya és az ismeretek állandó bővítésére való hajlam. Tehát gyakorlatilag nemcsak az intelligencia öröklődési alapjával jönnek a világra, hanem mint jövődöbéli szemüvegesek is.

Együtt fejlődik a vasút és a metró

Osszehangoltan fejlesztik Budapestet a vasutat és a metróhálózatot.

— A tömegközlekedés, a metróhálózat tervezésekor nem egyszerűen a tényekhez igazodunk, hanem az elképzelésekben tudomásul vesszük a fővárosi pályaudvarok létét — mondja Patakfalvi László, a MÁV Tervező Intézet műszaki igazgatóhelyettese. — Sok példa van rá Európában — említhetem Moszkvát, Rómát, Párizst, Zürichet, Londont, Leningrádot —, hogy a közlekedéscélok meghagyják a régi, úgynevezett fejpályaudvarokat, s ezekhez csatlakoztatják a metró, az elővárosi vonatokat.

— S itthon? — Nehéz örökség a régi vasúthálózat. Ugrásszerűen megnövekedett a személyforgalom, a Keletiben 130 ezren, a Nyugatiiban 110 ezren, a Déliben nyáron 30-35 ezren fordulnak meg naponta. Igen számottevő a teherforgalom: naponta több mint 10 ezer tehergárgon rendezésért kell megoldani. Most lehetőségeink szerint gyors, határozott változtatásokat kell végrehajtanunk. Átépítjük a Kelenföldi pályaudvart; a leendő kőbánya-kispesti metróval összekötött új vasúti megállóhely, hasonlóképpen a rákospalotai a Nyugati-pályaudvar forgalmát csökkenteni majd. A metró segít a Keleti tehermentesítésében, s ha Budafokig is eljut a vonala, enyhülnek a Déli-pályaudvar terhei. Mind a három pályaudvaron modernizálni kell a műszaki felszerelést, s bővíteni a vágányhálózatot.

Alig néhány esztendeje vonták ki a forgalomból a főváros körül az utolsó gőzmozdonyokat. Dízelek szállítását a negyedmillió ingázót is, aki naponta Budapest környékéről, az agglomerációs övezetből érkezik naponta. A budapesti agglomeráció gyorsvasúthálózatról Belényi László, a MÁV Tervező Intézet munkatársa újszerű megoldást dolgoz-

zott ki készülő doktori disszertációjában.

— Budapest és környékének fejlődése magas színvonalú elővárosi gyorsvasútszisztem megteremtését sürgeti — mondja Belényi László. — Mint a fejpályaudvaros megoldásra, az átmenőrendszerű gyorsvasúti vonalakat összekötő új pályaudvarokra is sok az európai példa. Varsóban, Koppenhágában, Berlinben, Hamburgban, Lipcsében, Drezdában, Brüsszelben, Prágában, Belgrádban és még sok más európai nagyvárosban építettek olyan új pályaudvarokat, amelyek képesek megoldani a helyi, a távolsági, a nemzetközi és teherforgalom fogadását és továbbítását. És sehol Európában nincsenek az átmenőrendszerű elővárosi gyorsvasút kiépítéséhez kedvezőbb adottságok, mint Budapestben, ahol a tizenegy környéki vonal forgalma együtt, s egyetlen ponton átvezethető.

— Hol ez a pont? — A kőbányai vásárváros előterében, ahol kétszintű, átmenő központi személypályaudvar építhető.

— S mi lenne a hagyományos pályaudvarokkal? — A Keleti és a Nyugati csarnoképületét vásárcsarnokká, sportcsarnokká lehetne átalakítani...

— Milyen előnyökkel járna egy ilyen központi vasúti csomópont?

— Érintené a kelet-nyugati metróvonalat tervezett kőbányai szárnyvonala, s fontos, hogy a nemzetközi járatok a mostani várakozási idő tekintélyes csökkenésével, megszakítás nélkül haladhatnának úticéljuk felé.

— Végzett gazdaságossági számításokat?

— Igen. Viszonylag nem nagy beruházási összegből megépíthető a gyorsvasúthálózat, s a MÁV budapesti hálózatának teljes rekonstrukciója is végrehajtható lenne. Természetesen az egyelőre csak elképzelés, ajánlat.

Pihennek a fűrópajzsok, de a munka nem áll

A metró északi szárnyvonalán leállították a fűrópajzsokat: az egyik a Váci út és a Katona József utca kereszteződése alatt, a másik a Radnóti Miklós utca közelében pihen. Az építést átmenetileg azért fűggesztették fel — mint Molnár György főépítésvezető elmondta —, mert mindkét alagútban eljutottak az előzetesen föltérképezett pleisztocén rétegek, s azt most meg kell szilárdítaniuk.

A készülő metróvonalon természetesen nincsen újszerűsége. A Közlekedési és Metróépítő Vállalat egyik szakbrigádja a fűrópajzsok felújításán dolgozik. Teljesen rendbe hozzák a vasszerkezeteket, és újakra cserélik az elkopott berendezéseket, az elhasznált ortosókat, szegeszéket.

A gépekkel alkalmassá teszik az újfajta injekciós technológia bevezetésére, azaz az új kötésbeforsító anyag talajba való befecskendezésére is. A talajt a Balzac utca és a Csánády utca, valamint a Csánády utca és a Victor Hugo utca közötti szakaszon injekcióz-

zák. A fűrópajzsokhoz májusban, a szilárdításhoz június közepén fognak hozzá. Az előzetesen vett minták szerint igen összetört, vetőkkel szabdalt, omlásveszélyes talajjal lesz dolguk az építőknek. Vannak olyan szakaszok is, amelyeket valóságos víztárolóként vetettek nyilvántartásba a mérnökök.

A metrók másik megerősített csoportja a Marx téri mélyálmás kialakításán dolgozik. Kell is itt a segítség, az álmás építkezésén ugyanis van mit bebiztosítani. A munkaerő ésszerű átcsoportosításától a tempó felgyorsulása várható. A Marx téri álmás végétől eddig a jobb alagútból 370 méter, a balból pedig 300 méter készült el. A jobb oldali pajzsot a homokos, vizes réteg megszilárdítása után a tervek szerint szeptemberben indítják: feladata 400 méter alagút megépítése az év végéig. A másik pajzs a jövő év februárjában indul. A két alagúttal az Elmunkás téri 1979 közepéig kell elkészülniük.

Nyolcszáz gépjárművezetői engedélyt vontak be egy év alatt Vas megyében

Szomorú statisztika élére került Vas megye: a halálos kimenetelű közlekedési balesetek emelkedési aránya itt volt a legmagasabb az elmúlt esztendőben. 1976-ban harmincan, tavaly ötvenhatan vesztették életüket az utakon. Az elhaltak közül huszonnyolcan semmilyen KRESZ-szabályt nem szegtek meg, mások szabálysértésnek lettek áldozatai. Több gyermek is életét vesztette a balesetek során. Az okok sajnos általánosak: re-

latív gyorsajtás, figyelmetlen, gondatlan vezetés, az elsőbbségi jog meg nem adása, gyalogosok szabálytalan magatartása. A halálos balesetek okozóinak 22,6 százaléka ittas volt.

Az elmúlt időszakban csaknem 800 gépjárművezetői engedélyt vontak be bírói ítélettel, szabálysértési határozattal, egészségügyi alkalmatlanság, egyéb okok miatt a megyében.

Számok — tények

A Központi Statisztikai Hivatal munkatársai elkészítették 1977 demográfiai mérlegét. A több száz adat arról szól, hogy mennyien vagyunk, hogyan alakult a születések, a házasságok, a halálozások száma, mennyien utaztunk, hány vendéget fogadtunk.

Magyarország lakóinak száma 1977. december 31-én 10 millió 671 ezer volt, 348 901-gyel több, mint 1970-ben. 1949-ben még 1081 nő „jutott” 1000 férfira, tavaly már csak 1060. A múlt év végén már 5 millió 118 ezer lakója volt a községeknek, a városoknak viszont 5 millió 553 ezren éltek. Továbbra is Budapest vezet, 2 millió 090 ezren vannak itt bejelentve. Vidéki városaink közül népesség szempontjából Miskolc áll az első helyen 206 ezer lakossal, s a legkisebbek: Csorna mindössze 10, Marcali és Túrkeve szintén 11 ezer lakossal. Emelkedik az átlagos életkor, öregszik az ország. A nyugdíjkorhatáron felüliek száma 2 millió 171 ezer.

A statisztikusok 1960-ban 146 461, 1970-ben 151 819, 1976-ban 185 405, 1977-ben 177 538 élve születést jegyeztek fel. Változatlanul több fiú születik, mint lány.

Tavaly 131 745-en haltak meg, valamivel kevesebben, mint egy évvel korábban. A legfőbb halálokok változatlanul: az érrendszeri betegségek, a különböző szívbetegségek és a rosszindulatú daganatok.

Az ipartelepítési politika kedvező hatását tapasztalhatjuk. 1970-ben még 796 ezren változtattak ideiglenes vagy állandó jelleggel lakhelyét, tavaly már csak 631 ezren, hiszen gyakorlatilag megszűntek a fehér foltok, helyben találnak munkalehetőséget. 96 987-en esküdtek örök hűséget tavaly, és 27 100 házasságot bontottak fel. A házasságok 64,9 százaléka 18—24 évesek kötötték, s a leggyakrabban a 20—29 évesek válnak. 1960-ban 525 ezer külföldit fogadtunk, és 299 ezer magyar jutott el a föld különböző államaiba. Tavaly már 12 millió 450 ezer turistát láttunk vendégül, s 4 millió 685 ezer magyar járta a világot.

— Végzett gazdaságossági számításokat?

HÉV-baleset a Boráros téren

Tizenhatan életüket vesztették, négyen életveszélyes, tizen súlyos, tizenegyen pedig könnyű sérülést szenvedtek, amikor április 13-án 17 óra 15 perckor a Csepel felől közeledő HÉV-szerelvény a Boráros téri végállomáson előbb a megállító baknak, majd továbbhaladva az utasvárónak és a forgalmi iroda épületének ütközött.

Valamennyi sérültet kórházba szállították a mentők. A szerencsétlenség megtörténte óta a legfontosabb ápolás ellenére még ketten haltak meg.

A körülmények tisztázására és a felelősség megállapítására szakértők bevonásával folyik a vizsgálat, amelynek biztosítása érdekében a szerelvény két motorvezetőjét és egy villanyserelőt őrizetbe vették.

A mozdony és a kocsi átvizsgálásánál igazságügyi szakértőknek vesznek igénybe. A Budapesti Közlekedési Vállalatnál elmondták, hogy a szerelvény műszaki átvizsgálását nem sokkal a baleset időpontja előtt fejezték be.

Még a szabadkikötői megállónál is az előírásoknak megfelelően állt meg a vonat. Az esős, rossz időjárás miatt, sajnos, zsúfolt volt a végállomás várócsarnoka. A vonat érkezését a második vágányra jelezték, s ezért sok utas nem a peronon, hanem az első vágányon tartózkodott. A szabályok szerint a záróbaktól 150 méterre a mozdonyvezetőnek 5 kilométerre kellett volna a vonat sebességét csökkentenie. Ezzel szemben sokkal nagyobb, a becslések szerint 30—40 kilométerrel érte el a bakot, amelyet áttört, s a teljes első kocsi áthaladt a végállomás épületén. A vezetőfülkében, ellentétben az utasításokkal, nem egy, hanem több személy tartózkodott.

Ma még felelőtlenség lenne választ adni arra a kérdésre, hogy emberi és műszaki hibák, illetve ezek sorozatai hogyan játszottak közre a súlyos balesetnél.

ÉPÜL A TIFO KOMBINÁLT ÜZEME

Leninvárosban épül a TIFO — a Tiszai Kőolajipari Vállalat — kombinált üzeme, amelynek az lesz a feladata, hogy alapanyagot állítson elő a Tiszai Vegyi Kombinát Olefin Gyárának, illetve fűtőolajat adjon a Tiszai Hőerőmű számára. A tervek szerint az új üzem 1979 második negyedévében kezd meg a termelést. Évente hárommillió tonna kőolajat fog feldolgozni

A KPM vizsgálata a borraivalórol és a csúszópénzről

Csak becslésekre lehet hagyatkozni, amikor a borraivaló és a csúszópénz nagyságát, az ilyen összegekből részesülők körét igyekeznek megállapítani. A szállítás és a hírközlés területén az elmúlt két esztendő során vizsgálta e kérdéseket, s azt tapasztalták: az ágazat minden ötödik dolgozója részesül borraivalóval vagy csúszópénzből. Az ily módon szerzett többletjövedelem évente mintegy hárommilliárd forint.

A borraivaló, a csúszópénz a belőle részesülők jövedelmét kétszeresére-háromszorosára növeli. Persze nem mindegy, hogy ki miért és mennyi borraivalót kap. Másrészt bírálhatók el a taxisnak, a pénzespostásnak, az utasellátó pin-cserének önként adott forintok, mint azok az összegek, amelyeket például az eladó elvár az autótulajdonostól a nehezen beszerezhető személygépkocsi-alkatrészért. S ismét másként kell megítélni a borraivaló újraelosztását, tehát az olyan eseteket, amikor a pénz tovább vándorol — például egyes művezetők, garázsme-szterek, fuvarvállalók, munkaadók zsebébe.

Hogyan lehetne határt szabni a borraivaló, a csúszópénz további emelkedésének? A KPM vizsgálata ugyanis — reálisan — megállapítja, hogy

a szolgáltatások iránti igények növekedésével a lakosságtól származó borraivaló-többletjöv-eledek is emelkednek. Hozzá kell azonban tenni: csak akkor, ha nem kerül sor idejkorán olyan hathatós intézkedésekre, amelyek a borraivalócsökkentését, értelmetlenné választák szolgálnák.

A minisztérium átfogó, részletes tervezetet dolgozott ki, amelyből kiviláglik: számítások a borraivalóval szembeni társadalmi összefogásra is, de jó részt gazdasági, szervezési intézkedésekkel, szigorúbb ellenőrzésekkel akarják visszaszorítani e munka nélkül szerzett jövedelmeket, s leszűkíteni a belőle részesülők körét. Ezekről a feladatokról volt szó hétfő délután a Szervezési és Vezetési Tudományok Társaság és a Közlekedéstudományi Egyesület közös rendezvényén is.

A szolgáltatások színvonalának emelése, az alkatrész-ellátás javítása, a megfelelően szervezett munka, az egyes munkakörökben dolgozók nagyobb erkölcsi és anyagi megbecsülése, a vállalati és a társadalmi ellenőrzések által feltárt visszaélések felszámolása együttesen vezethet csak eredményre. S akkor már a borraivaló, a csúszópénz csökkenését és elfogadását elítélő közhangulatra is jobban lehet majd támaszkodni, mint ma.

Mind élénkebb a Békés megyei nemzetiségek kulturális élete

Békés megye az ország egyik legszínesebb nemzetiségű vidéke. Ezen a tájon a magyarok kívül szlovák, román, délszláv és német anyanyelvűek is élnek.

A megyében a nemzetiségi dolgozók körében folytatott kulturális tevékenység a köz-művelődési élet szerves része és sajátos területe. Ez a munka minden tekintetben, így minőségben is fejlődik. Ezt leginkább az jelzi, hogy a folklor-tevékenységen kívül mind erőteljesebb hangsúlyt kapnak a művelődés egyéb formái is. Fellendült a nyelv-művelés, a klubmozgalom; jelentős szerepet kapott a köz-művelődési könyvtárak nemzetiségi nyelvű könyvtárolmánya is. A Békéscsában működő szlovák báziskönyvtár 20, a gyulai román báziskönyvtár 16 helyi könyvtárat lát el könyvekkel és módszertani segítséggel.

Tavaly Békés megyében 11, mintegy félezernyi tagot tömörítő nemzetiségi társalgási klub működött. Ezekben a klubokban értékes gyűjtőmunkát is végeznek. A viszonylag mostoha körülmények között működő művelődési otthonok munkájához segítséget nyújt nemzetiségi bázisközpontként a battonyai művelődési ház. Békés megyében kilenc olyan felnőtt művészeti csoport működik, amelynek műsorai a megyében élő nemzetiségek játékait, táncait és dalait népszerűsítik. Örvedetesen szaporodnak az ifjúsági és a gyermekcsoportok, valamint a különböző nemzetiségi szakkörök.

Eddig három szlovák tájház létesült ezen a vidéken: Békéscsában, Tótkomlóson és Szarvason. Hamarosan elkészülnek a román és a német nemzetiségű népművészeti hagyományait bemutató tájházak is.

A kolerajárvány fél év alatt 356 halálos áldozatot követelt Tanzánia keleti felén — közölték Dar es Salaam-i hivatalos forrásból. A megbetegedések száma meghaladta a hétézret. A járvány továbbterjedésének megakadályozására a fővárost a fertőzött területtel összekötő utakon leállították a közlekedést.

Három halott, húsz sebesült gyerek Georgiában. Egy ötvenhat gyereket szállító busz fékrendszere felmondta a szolgálatot, letért az útról, fának ütközött és felborult: három gyerek meghalt, húsz megsebesült. A gyerekek Michigan államból utaztak a Floridában levő Disney Worldbe, amikor a baleset — Georgia államban — bekövetkezett.

HÍREK

Kistanárok betegágyánál

Figyelemre méltó kezdeményezés született a pécsi tanárképző főiskolán. A hallgatók felajánlották: a kórházba került kisdíjakokat rendszeresen segítik, hogy a betegség miatt ne csökkenjen a tanulmányi eredményük. A harmadéves pedagógus hallgatók például jelenleg a Pécsi Orvostudományi Egyetem Ortopédiai Klinikáján fekvő gyerekekkel foglalkoznak délutánonként.

Lakásépítési rekord született a Zala megyei Állami Építőipari Vállalatnál. A tervezett-nél 119-cel több lakást adtak át, lényegesen gyorsította az építkezést az üzemeltető vállalatnál alkalmazott alagútszalus építési rendszer.

Csökkent a cigarettagyártás az országban, 0,2 százalékkal volt kisebb a tavalyinál. A nem füstszűrős cigaretták aránya 14 százalékkal kevesebb. Szivarból viszont 7,4 százalékkal többet állítottak elő, mint egy évvel korábban. A minőség javulását korszerű berendezések egész serege segíti dohánygyárainkban.

250 ezer ember maradt hajlék nélkül Mozambik négy tartományában a két héttel ezelőtti katasztrófális méretű áradások következtében, és tízezeret fenyeget az éhenhalás veszélye. A mozambiki hatóságok újabb katasztrófáktól tartanak.

Korszerű gyümölcsfacsemeteszaporítótelep építését kezdte meg a nyíregyházi Mezőgazdasági Főiskolai Tanegyesület egyik üzemegegyében. A program szerint 1980-tól körülbelül 1 millió gyümölcsfacsemetét nevelnek.

Kiszélesítik a nagy forgalmú Győr-Sopron megyei mellékutakat, több mint 600 kilométer hosszúságban — jelentették be a megye közut-hálózatának fejlesztéséről Győrött rendezett tanácskozáson. Ezzel egy időben közölték, hogy 400 kilométernyi főútvonal-burkolatot is átépítenek. A munkálatok az 1-esen Győr és Magyaróvár között már megkezdődtek.

Nemzetiségi néprajzi és helytörténeti táborokat rendeznek ezen a nyáron is az ország különböző pontjain a Kulturális Minisztérium és a Magyarországon élő nemzetiségek szövetségeinek, valamint a Néprajzi Intézetnek a közreműködésével.

A csecsemőhalálozás aránya Komárom megyében tavaly 18,2 ezrelék volt. Ez nemcsak hazai viszonylatban a legjobb eredmény, hanem az európai átlagszínvonal felett van, hangsúlyozták a megyei tanács végrehajtó bizottságának ülésén, amelyen részt vett Schultheis Emil egészségügyi miniszter is.

A munkásmozgalom történet-szek Mexikóvárosban folyó nemzetközi tanácskozásán létrehozták a munkásmozgalom-történeti intézetek nemzetköz-szövetségét. Feladata, hogy összehangolja a tudományág művelőinek és különböző országokban működő intézetinek tevékenységét, megszerveze a munkásosztály helyzetét, tevékenységével és mai szerepével kapcsolatos nemzetközi tapasztalatcserét.

Nagyszabású bemutatót tartott Varsóban, a Kultúra és Tudomány Palotája előtti felvonulási díszterén az Ikarus-gyár és a Mogyorú Külszerke-delmi Vállalat. Felvonultatták legsikeresebb távolsági autób-uszátok különböző típusúit és a népszerű városi csuklós buszt.

HÍRADÓ

SAJTOSZEMLE
Szerkesztő:
a szerkesztő bizottság
1054 Budapest
V., Steindl utca 8.
Kiadja
az Igazságügyi Minisztérium
Bv. Országos Parancsnoksága
78-1588. Szikra Lapnyomda
Budapest